

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

BARCELONA, 26 DE JANER DE 1912

NÚM. 1726 ————— ANY XXXIV

PERIODIC HUMORISTIC ILLUSTRAT

10 centims ————— Atrassats: 20

DINERS O LA VIDA

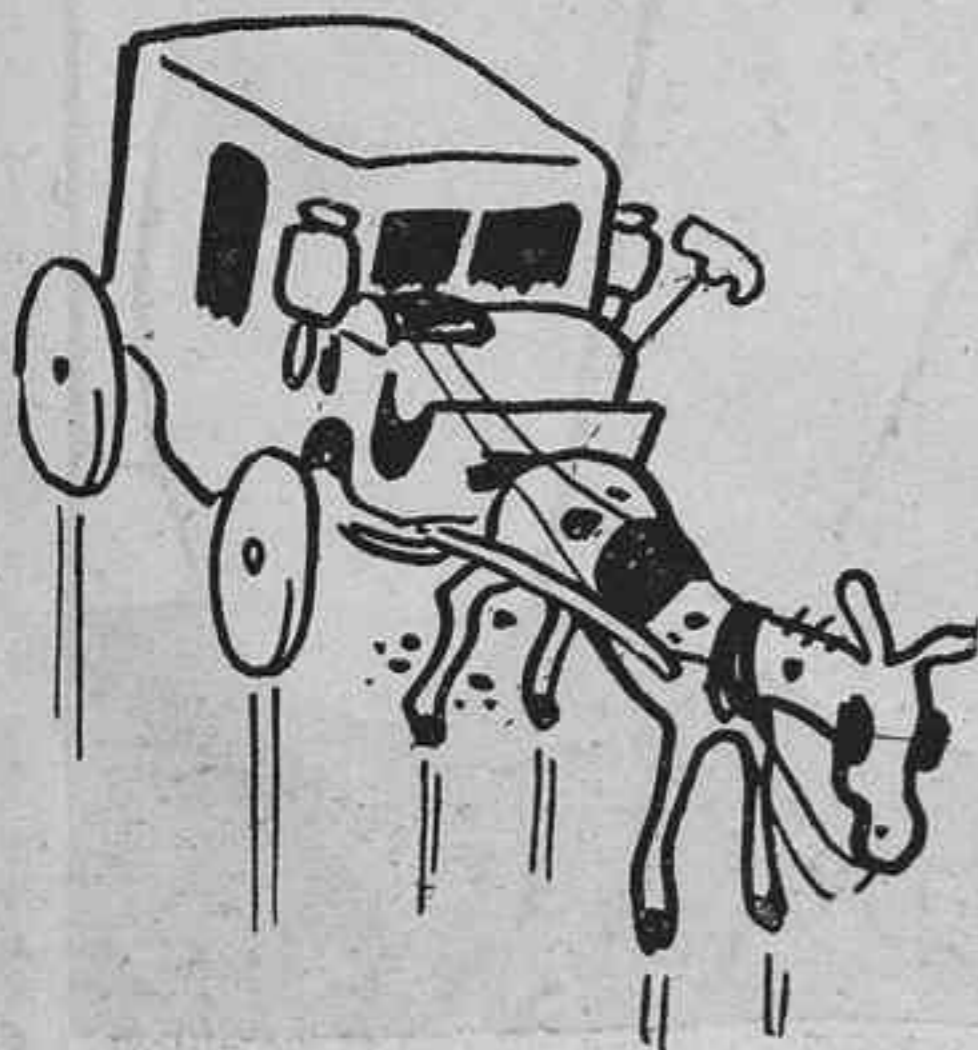
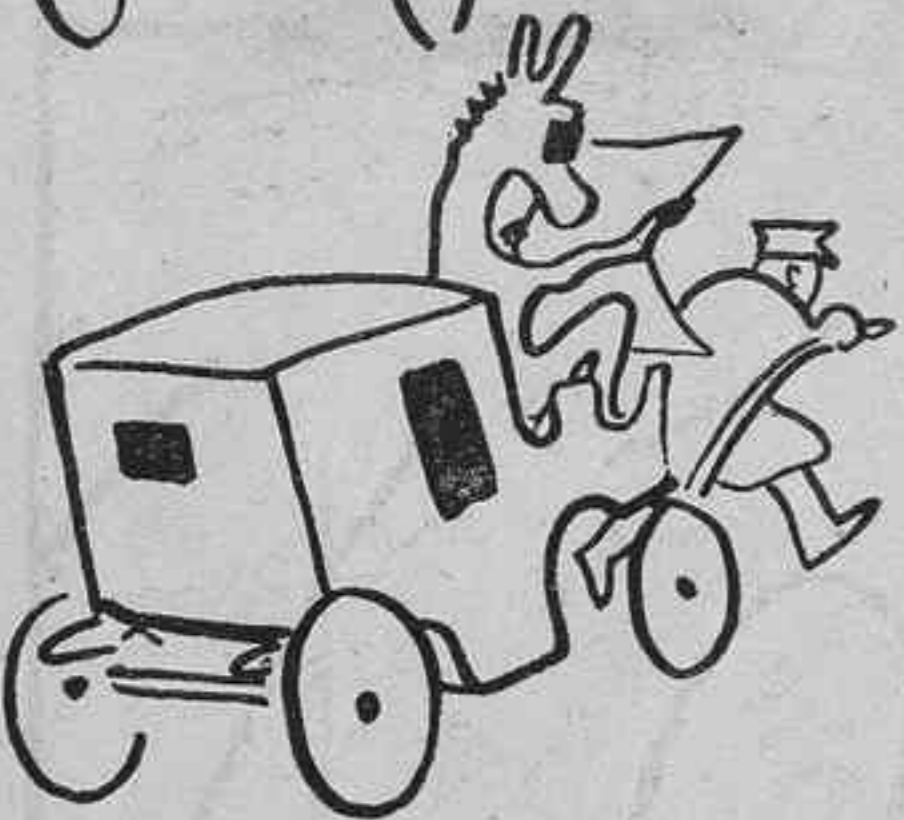
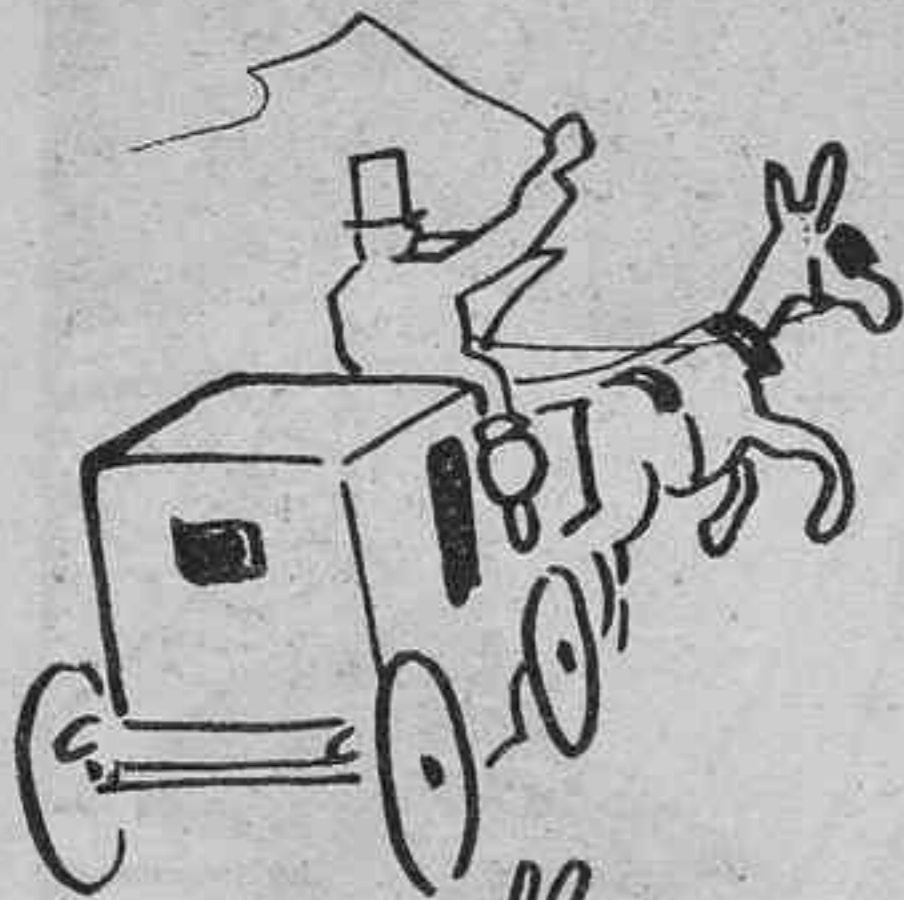
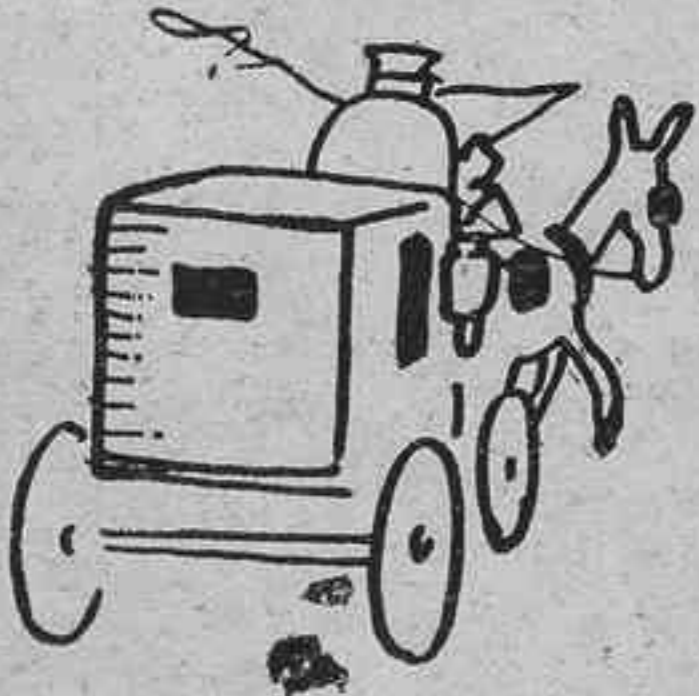
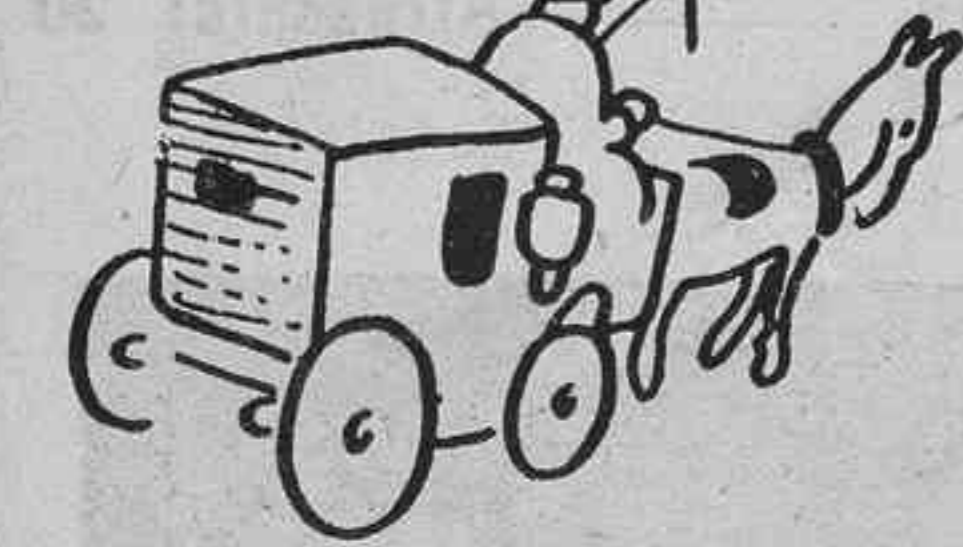
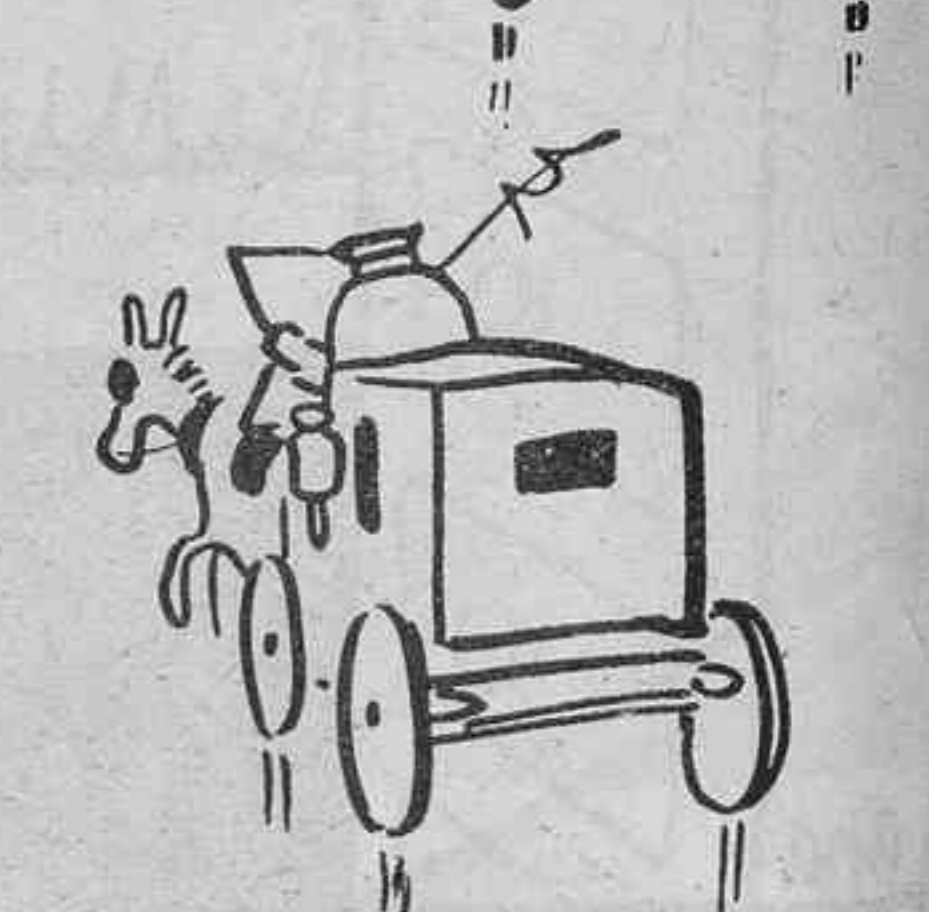
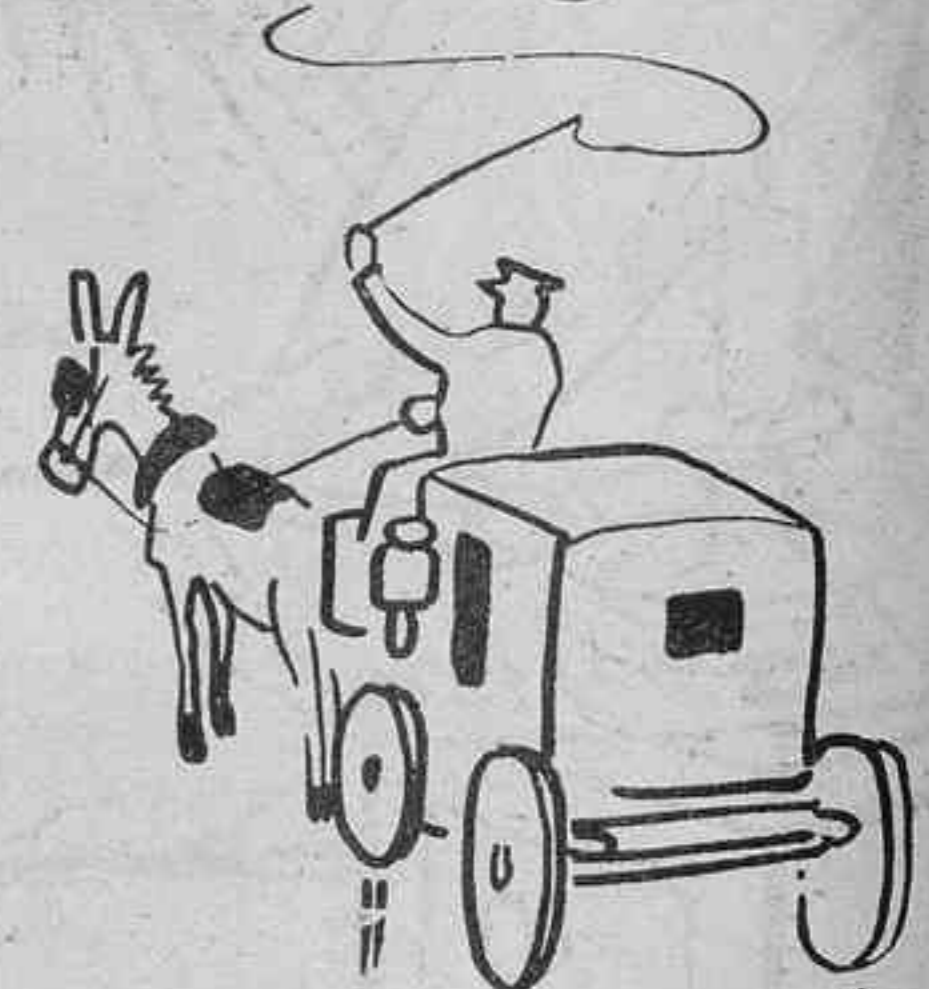
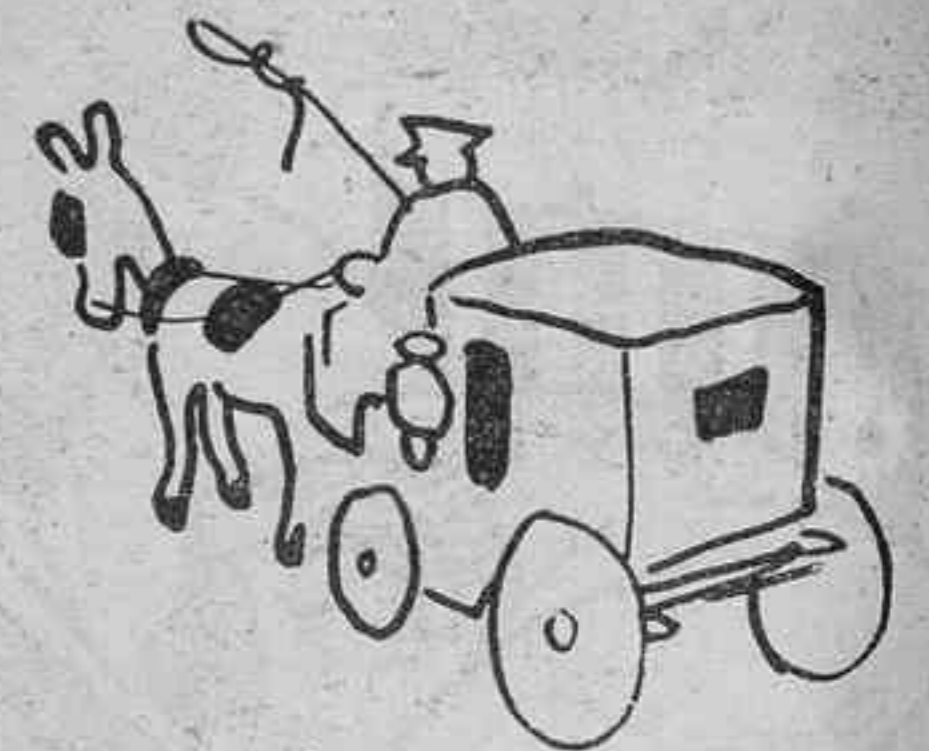
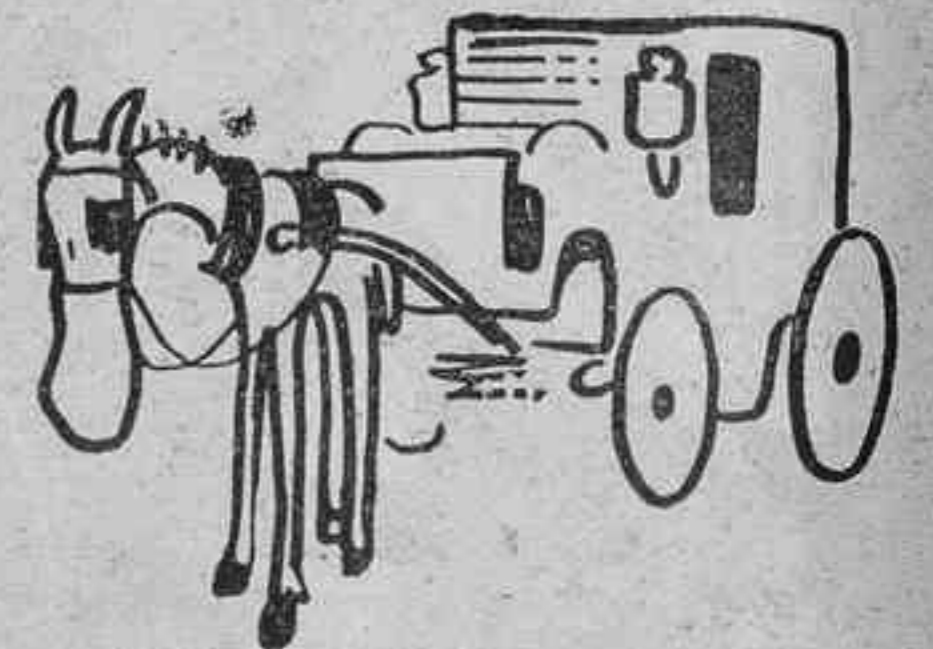
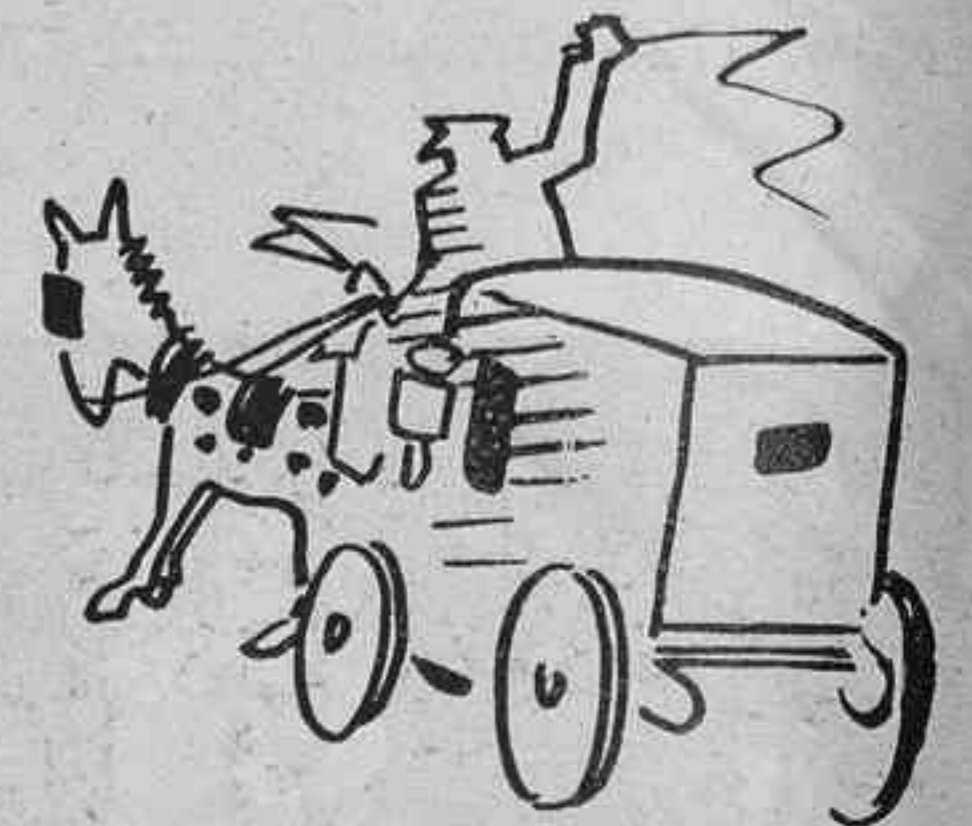
— Per l'amor de Deu!... Si ja no soc regidor, jo, home!
— No hi fa res; però es una persona arreglada y econòmica...

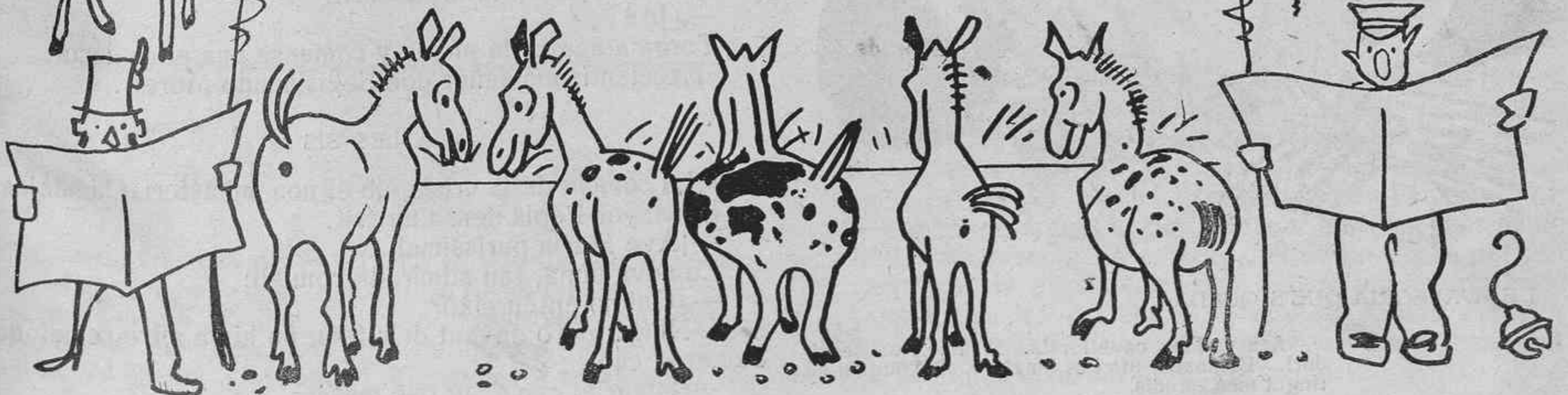
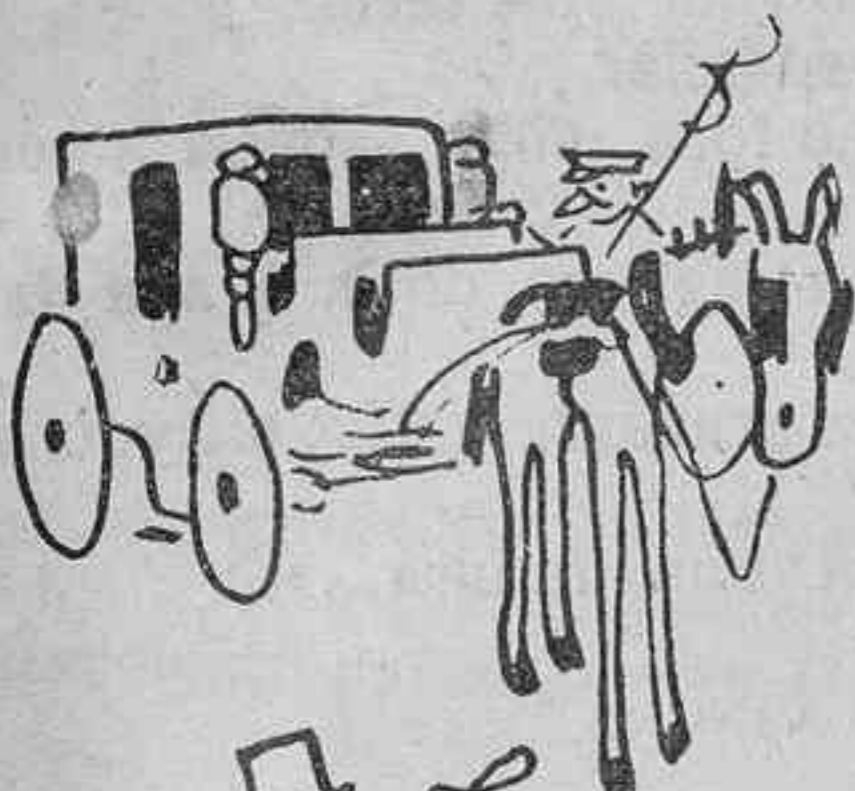
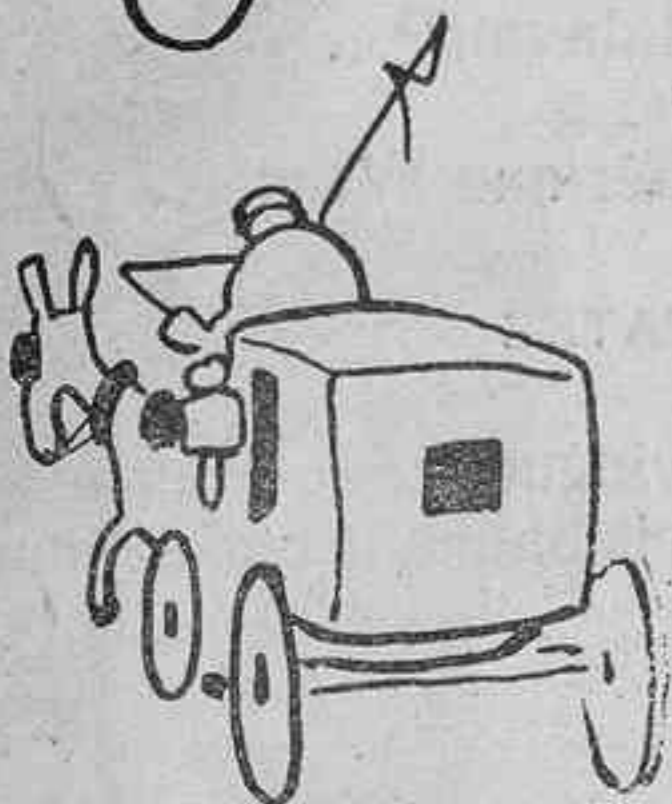
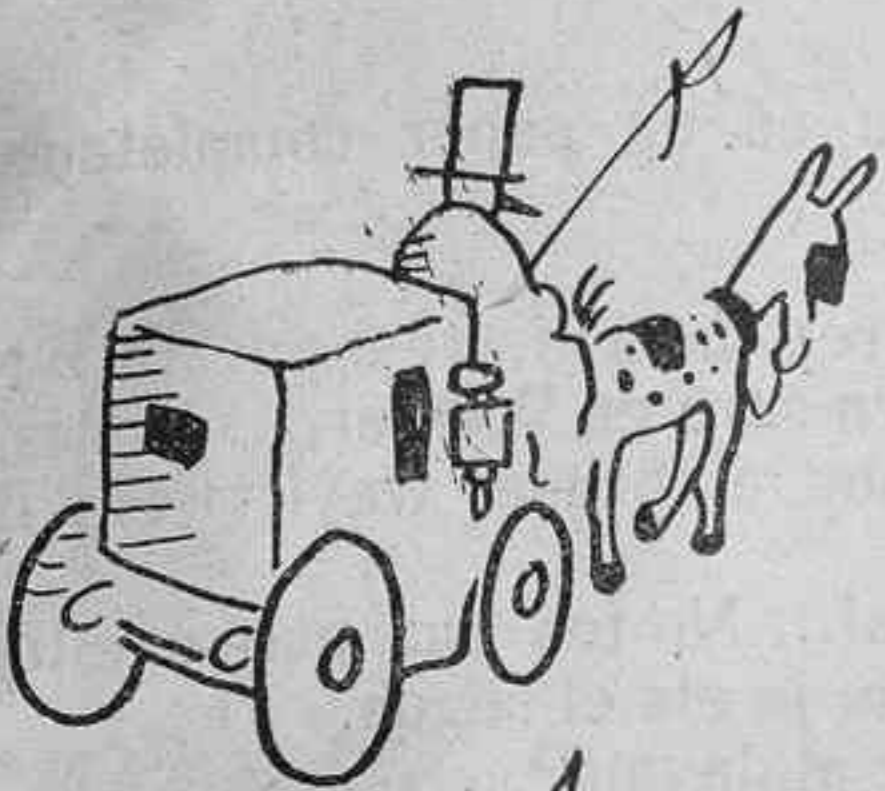
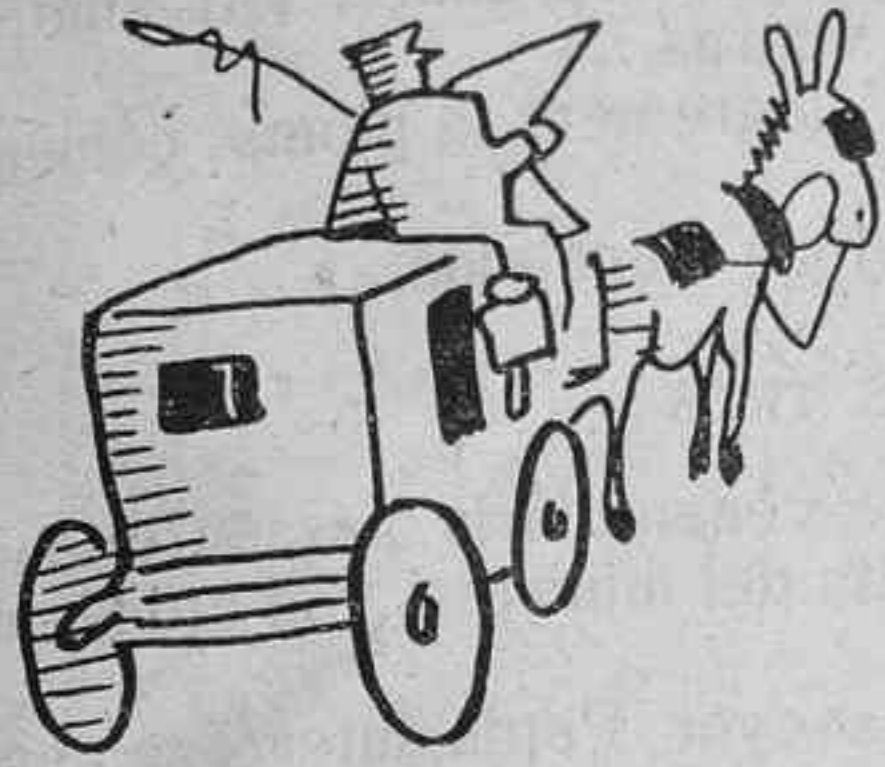

ALTO LES SEQUES!

SOLILOQUI COTXERIL

Alto les seques, que no *penco!* Y ja es sabut que quan el carruatge deixa de rutllar es l'alegria que s'escapa. Un *paro* de cotxeros vol dir mil desgracies juntes; la tristesa de la *urbs*, una suspensió complerta de garanties ab aniquilament total dels deures y les obligacions tingudes per més sagrades. Els malalts no poden morir-se; els promesos no's poden casar; els infants han de prescindir del batis-me... El cotxero, que lluita pel millorament del *ram*, per la dignificació de la *classe*, se nega, de moment, a *fer cementiris*, bateigs, casaments y demés pompes mundanes. En *Benages*, que es del partit d'en Lerroux, que té molts anys de barraquetes y que, en punt a lletra menuda, dona cinquanta voltes a *Don Gonzalo*,—el cèlebre fill del *Bialó* de la comedia—en *Benages* diu que'l qui vulga celebrar alguna festa de familia ho fassi a cavall dels esclops... Y pensin que quan en *Benages* ho diu... De les cotxeres, y mentres les coses no s'adobin, sortiran no més els *abonos*... Pera mantenir ben alta la bandera estem disposats a plantar cara al més *arondo*. La victoria es nostra; dels de *La Fraternal*...; ben clar ho diuen el *Sarsuela*, el *Para-taula*, el *Pintao*, el *Tira-dones*, el *Fil*, el *Cotorra*, el *Dinamita* y demés companys, com jo mateix decidits y entusiastes! S'ha d'acabar això de que l'*arte rodado* vagi constantment per terra! Y si els amos no s'entenen, y els petits se ressenten de les empeçonades del *trust*, que arreglin entre ells les seves diferencies, y no busquin les pessigolles al personal, mala reïra de bet m'ofegui!... Tal se van posant les coses, que res tindria d'extrany que fins el *Basté* arribés a perdre la calma... No sé pas què hi veuen en la dependencia... Que'l *trust* acapara els serveis?... Conformes; menos mals de cap per uns y altres. Per lo que toca als amos, ab tal de que a l'*Edén* no manquin *chanteuses* y *diseuses* perquè l'*Evaristo* pugua donarse importancia, y que'l rengle de les *maturrangues* no s'acabi perquè el *Sendra* pugua pegàrseles de *corrido*, que vagin fent en *Plandolit* y en *Cassany*. Perquè d'alguns, com del benaventurat *Purrit*,—poso per cas—no cal ferne massa paga; ja se sab que sempre s'han queixat per vici. Aquesta es la *vri*, y es inutil donarhi voltes, y es per demés que alguns, com l'*Enric del mort*, y el *Penja-llums*, y l'*Anton dels tiros*, y en *Miles de reales*, s'escarrassin y baladregin: no hi ha més cera que la que crema, ni a la llarga imperarà més voluntat que la dels que remenen les cireres. En quant al *petit*, que's reventi, que's mori pels reconcs de les *plasses velles*; que, si la miseria no li permet *jalar*, s'apreti la panxa..., y llenya an ell si, aburrit de veure que *no pasa una alma*,

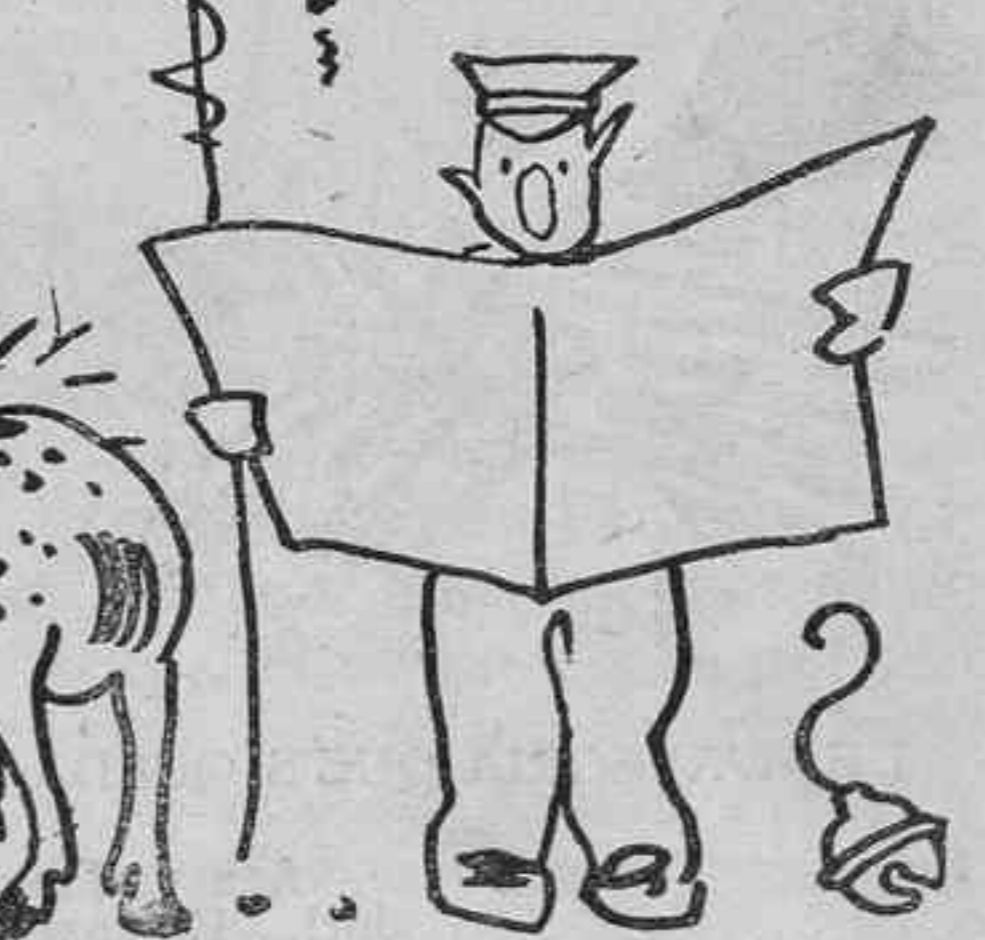
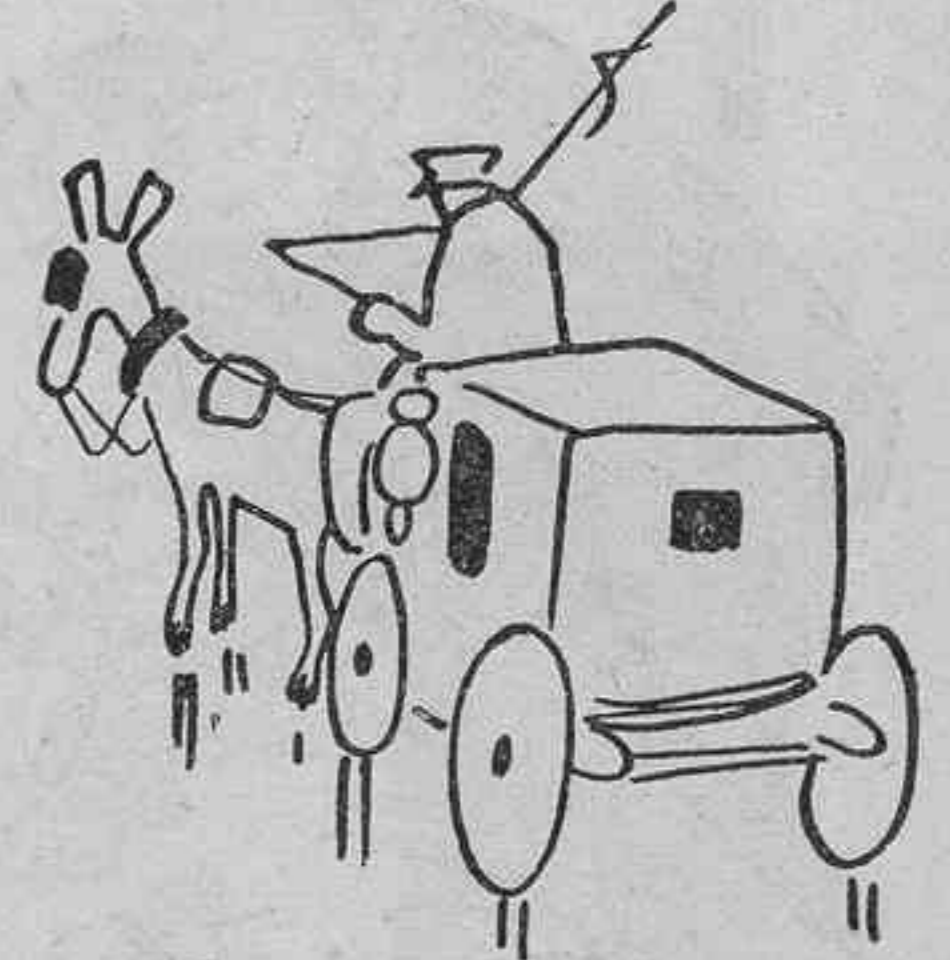
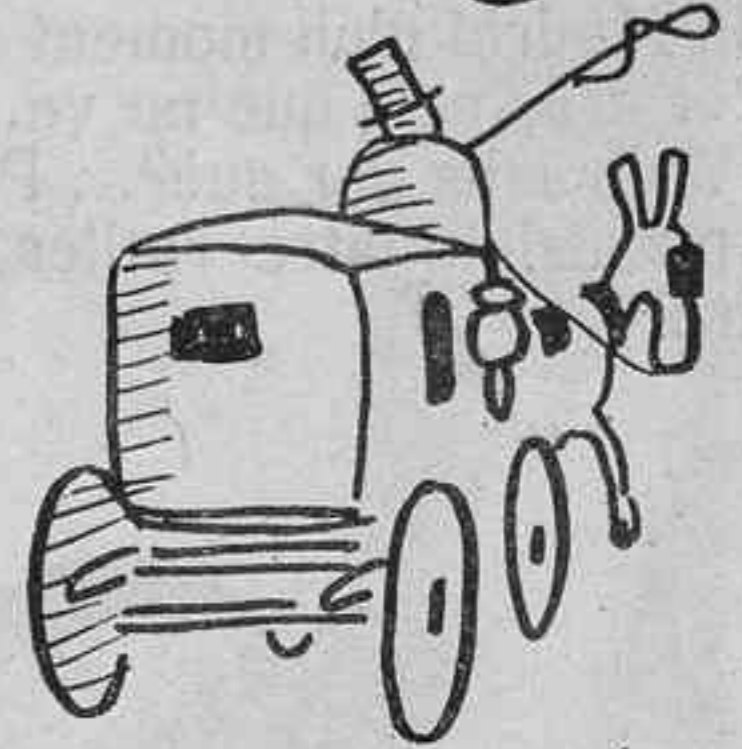
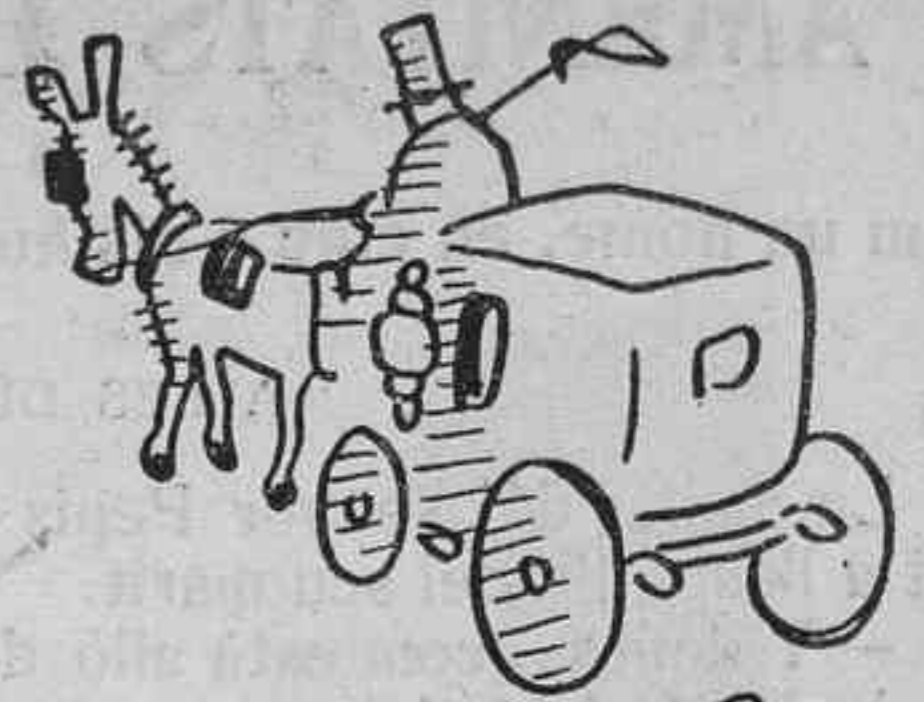

cansat d'estarse de plantó a *Santa Caterina*, se decideix a sortir al *robo*... Que'l qui no estiga content pot agafar els trastets y passar la mar, com l'*Orellut*, que per xò són ells els amos del *panís*... y en *resumidas cuentas*, ja sab que li queda sempre'l recurs de posar un tros de llençol a la porta ab unes lletres que diguin que *esta cochera perteneza an al trust!*... Maleitsiga qui'm vol mal!... Embargada la *colectiva*, aviat no'ns quedarà més camí que'l de convertir la fusta en canya de pescar, y, proveits d'un sarronet, matar les hores a la punta del moll... Ab la costum que tenen els senyors d'anar en tramvia, no'ns mancava més que un hivern de bonansa com aquest. Ja'ls dic jo que la troca està enredada, y que ni el *Trallas*, ab tota la seva *palica* y el gran talent que Deu li ha dat, es capas de treure'n l'aigua clara! El *Xaparro*, el *Torero* y el *Pere Homs* ho cantaven *clarito* l'altre dia; que aquí s'ha acabat el broquil, y que fins y a tant que no's fassi un bon *baldeio* no tornarà el gremi al lloc que de dret li pertoca y en el que sempre ha sigut... y que, vaja, que pera'ls infelissos que hem de rosegat les plasses velles no hi ha remei, ja que'ns toca esser la joguina dels qui monopolisen els *punts fixos!*... Hem de tornar pel decoro de la *classe*..., convé que aquets manos del *trust* no se les mamin tan dolces, y deixin de fer la llesca als pobres que anem a sota. Que'l *Becu*, que, ab motiu d'esser a la temporada dels saraus del Carnestoltes està que no hi veu de satisfet, diu també que o tots frares o tots canonges; que si n'hi ha per un, es de llei que no's quedi l'altre en *bitza*, que tots som igualment fills de mare, y que no es just que mentres passegem els uns amunt y avall de les Rambles a dalt del *tabernacle* (1), esperant que passi un *lloro* (2) que acabi de matar la *pell* (3), hi hagi privilegiats que se la xalin y disfrutin de ventatges y consideracions que millor estarien repartides... *Nada*... que com més m'hi capfico menos l'entenc aquet safreig: que, o no hi *guipo* poc ni molt, o, com sempre, passarà aquesta vegada que'l peix gros se *jalará* el petit; que això de la huelga es una camama moguda per mitja dotzena de panxacontents, que miren de posarnos encara més el peu al coll, y tirar per portes als industrials de pocs recursos... y que ara mateix me'n vaig de pet a *La Fraternal*, demano la paraula, y per la salut dels meus morts que, o logro que en *Benages* torni a cuidar-se dels coros y deixi estar als cotxeros, o el dia que enganxi llenso l'*encotrat* (4) contra'l primer taximetre que trobi, encara que'm reventi y tinga després de barallarme ab mitja dotzena d'*urbanos* y ab l'Alcalde primer y tot!

—Per aquestes, y com a *Borni* que'm diuen!

- (1) El cotxe.
- (2) Senyor que no dona propina.
- (3) El cavall.
- (4) Passatger.

AMENITATS ESPANYOLES

o

com un home, en cinc o sis hores, pot tornarse tarumba

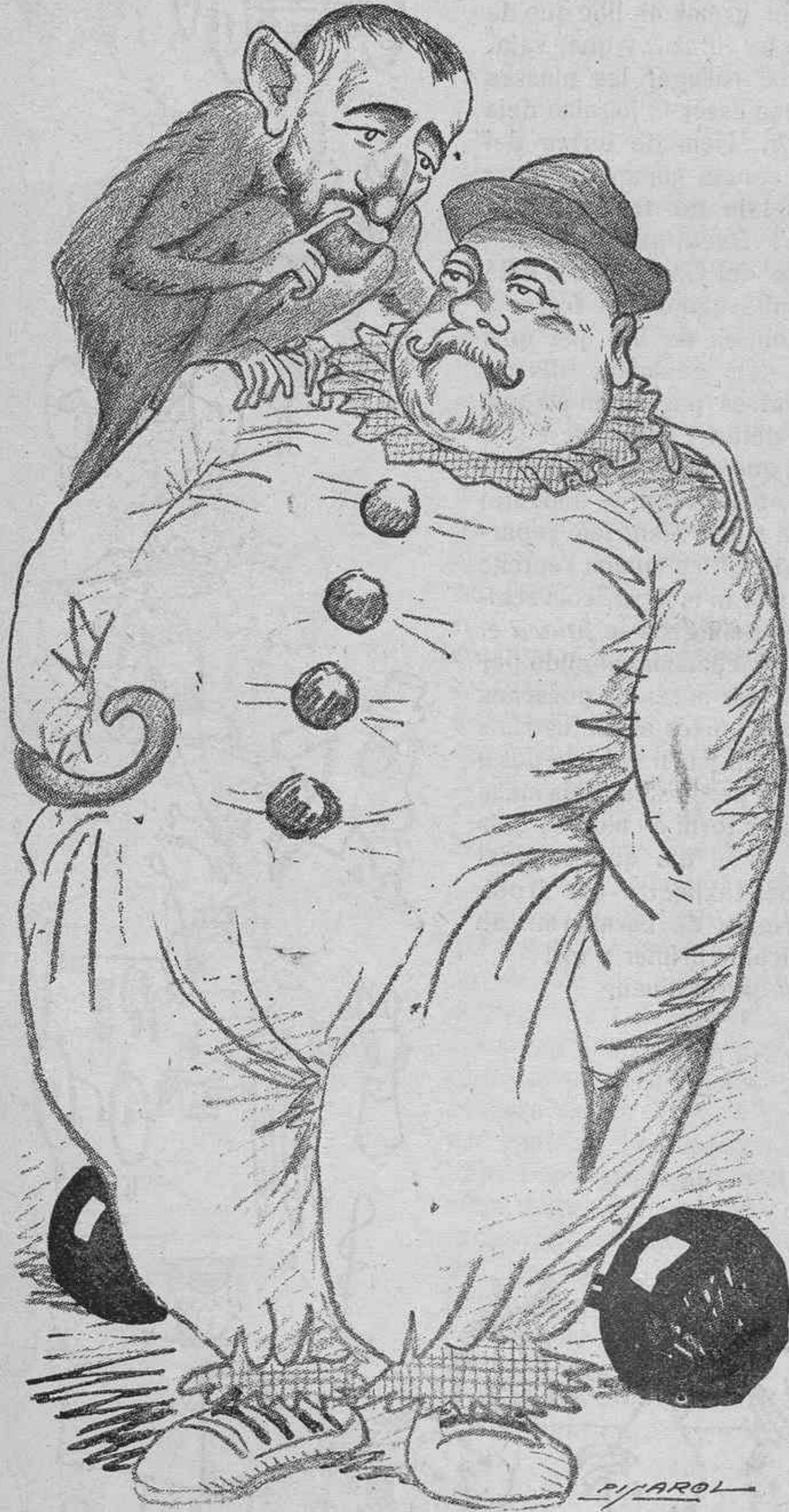
A LES DUGUES

La muller del senyor Pepis dóna, carinyosament, un copet a l'espatlla del seu marit.

—Y doncs, ¿com està allò del nomenament que t'ha de venir de Madrid d'un moment al altre?

—Per ara, veig que no ve.

—¿Y no sabs per què?... Perquè tu ets un llonza. ¿Qui no't fa posalshi quatre ratlles, recordantlos lo que't varen prometre?

DE «L'ALEGRIA QUE'S QUEDA»

—Ara ve'l bo, cavallers!... El mico y un servidor!... El nostre ofici es fer riure, sinó que ell ha tingut més estudis.

—Es veritat. Ara tot seguit vaig a ferho.

—¿A qui escriuras?

—Ah!... Sobre això no hi ha pas cap dubte. ¡Al amo, al mateix jefe del Govern!... Ja veuras...

Y el senyor Pepis, sucant alegrement la ploma, comença a escriure:

«Excelentísimo señor don José Canalejas...»

A LES TRES

Pels carrers, els xicots que vénen diaris passen cridant: «¡Última hora, ab la caiguda del ministeri y la pujada del general Weyler!»

Al sentirho, la muller del senyor Pepis interroga al seu marit:

—¿Què te'n sembla?

—Res. Que aquella carta es un paper completament mullat.

—Y ara ¿què faras?

—Ni cal preguntarho. «A rey muerto, rey puesto.» No diuen que'l jefe del nou Govern serà en Weyler?... Doncs, a fer saber al general que jo soc el primer weylerista d'Espanya.

—Tens raó!... Apa, cuita!... No fos cas que un altre't passés al davant y resultés que ja ets el segon.

—¡Fuig!... ¿A mi passarme al davant?...

Y escriu:

«Excelentísimo señor don Valeriano Weyler...»

A LES QUATRE

Pels carrers:

«¡La crisis del ministeri y la vinguda d'en Maura!»
El matrimoni Pepis se mira, visiblement consternat.

La muller:

—¿Sents què criden?

El marit:

—Ja es empipador, ja, però ¿què vols ferhi?

—De tots modos, t'has d'espavilar.

—Es clar que sí; però... ¿no fora millor esperar a veure si les coses...

—Deixa't de coses!... Qui juga no dorm, y a la taula d'en Bernat...

—Sí, sí; fet y fet, es lo més prudent. Nada, pit y fòra!... Tornemhi!...

«Excelentísimo señor don Antonio Maura...»

A LES CINQ

Nova explosió de crits dels venedors de diaris:

«¡L'anada d'en Moret a Palacio y la formació del nou Govern!»

El senyor Pepis, parlant sol:

—¡Bo!... ¿Ara en Moret?

La seva muller, que ve corrent de la cuina:

—¿Has sentit?

—Sí. Aquesta gent són aixís. Se fan la traveta tant com poden. La política, a Madrid, es això: intrigues, misteris, treballs de sapa...

—Però tu, ara, naturalment...

—¿Jo?

Torna a agafar la ploma y comença una altra carta:

«Excelentísimo señor don Segismundo Moret...»

A LES SIS

«¡La solució de la crisis, ab el nou ministeri Canalejas!»

El senyor Pepis llenca un crit.

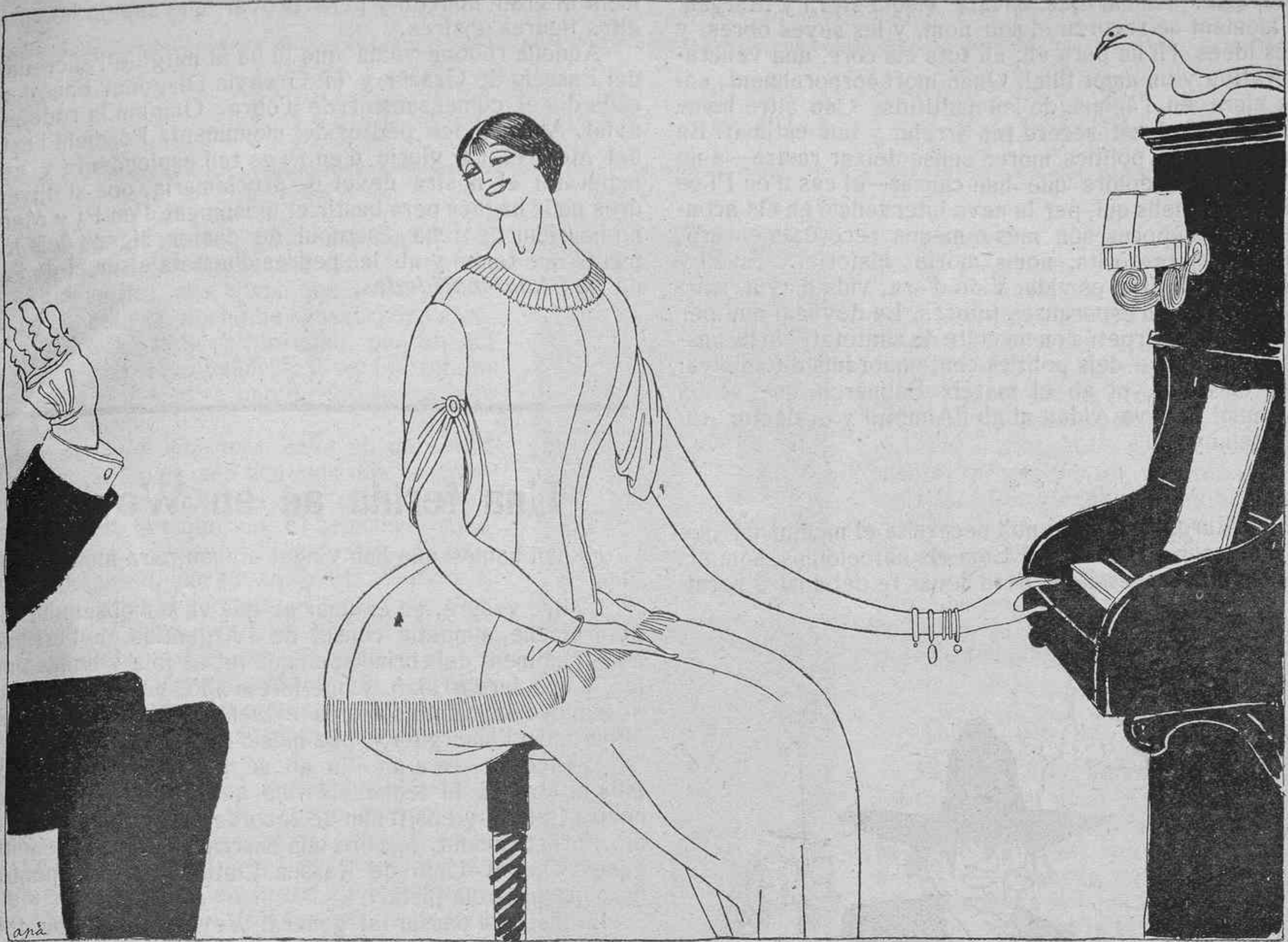
—¡Ave Maria puríssima!...

La seva dòna, tan admirada com ell:

—¿Qui ho entén això?

—Ningú; però davant dels fets, no hi ha altre remei que baixar el cap.

—Baixar el cap... ¿y què més?

MÚSICA DE CAMBRA

—Si vostè'm vol acompanyar, no tinc inconvenient en executar la fuga.
—Jo?... Ai pobre de mi!... Si ja no més serveixo pera girar full!

—Y aclamar al vencedor, sense entretenirse en filosofies.
—Això mateix. No t'adormis.
—Ca!... Ara desseguida. ¿Veus?
«Excelentísimo señor don José Canalejas...»

A LES SET

A les set... els venedors de diaris ja criden una altra cosa. Però... la família del senyor Pepis se veu obligada, a corre-cuita, a portarlo a Sant Boy.

Allí, a l'ombra del tranquil manicomi, l'infelís senyor podrà esperar, sense neguits ni impaciències, que tot això d'en Canalejas, en Weyler, en Moret y en Maura estigui definitivament solventat.

MATIAS BONAFÉ

minats a que aviat s'aixequi a Barcelona l'esculptura del català gloriós.

Ha fet deu anys de la mort d'en Pi. En fa set o vuit que existeix una comissió que's cuida de lo relatiu al monument. S'ha reunit pera aquest una suma importantíssima. No volem dir que s'hagi anat massa lentament; però sí que diem que'ns sembla arribada l'hora de realisar el projecte. El temps que ha passat ha servit pera augmentar considerablement les quantitats aplegades. Si's té ja la suma necessaria, cal posar totseguit mans a l'obra. Si encara no hi ha prou diner, cal fer ràpidament lo que convingui pera obtenirne més encara. Barcelona y Catalunya tenen un deute sagrat ab en Pi y Margall, y el tenen especialment els qui en són seguidors y deixebles. Y els deutes que s'han de pagar, quan més aviat se paguen, millor.

*
*
*

El monument d'en Pi y Margall

El Consell General de l'U. F. N. R. acordà, en la seva sessió del diumenge passat, solicitar de l'Ajuntament de Barcelona que s'ampliï ab don Pere Corominas la comissió encarregada del monument an en Pi y Margall. Creiem que aquest acord obeeix al proposit d'activar els treballs enca-

Hi ha monuments que serveixen pera evocar el record dels personatges que representen. Sense la pedra y el bronze rememoratiu, aquell record potser desapareixeria entre'l rodolar dels anys. En aquets casos el monument fa pensar en l'home. Altres casos hi ha, com el cas d'en Pi y Margall, en que'l record viu de l'home fa pensar en el monument de que s'ha fet mereixedor. L'estatua d'en Pi no tindrà per objecte assegurar la persistència d'un record que podria fugir de la memoria de les generacions, sinó que vindrà a consagrar en la via pública de la ciutat la recordansa lluminosa que d'un mort immortal serva la nostra patria.

Fixèuvoshi: sembla que encara visqui en Pi y Margall. A cada moment se recorda el seu nom, y les seves obres, y les seves idees. Hi ha pera ell, en tots els cors, una veneració admirativa y un amor filial. Quan morí corporalment, comensà a viure en l'ànima de les multituds. Cap altre home public ha deixat el seu record tan arrelat y tan estimat. En aquet país ont els polítics moren sense deixar rastre—a no ser el rastre dels dolors que han causat—el cas d'en Pi es excepcional. Aquells qui, per la seva intervenció en els aconteixements de l'època, són més o menys recordats encara, resulten homes pretèrits, noms morts, historia... En Pi y Margall no es historia: es vida. Vida d'ara, vida d'avui, sang d'idees presents y d'esperances futures. La devoció que per ell sent el poble's perpetúa en un culte de santetat. No ha passat això ab cap altre dels polítics contemporanis d'Espanya: ni ab en Castelar, ni ab el mateix Salmeron, que acabà exemplarment la seva vida; ni ab l'Almirall y el doctor Robert a Catalunya...

* * *

En Pi y Margall, doncs, no'l necessita el monument que se li ha d'aixecar a Barcelona. Som els barcelonins, som els catalans els que'l necessitem, pera donar fe del nostre agrai-

TRASTOS

—Sabs que's projecta traslladar els retrats dels Catalans Ilustres al «Palau de Belles Arts»?...
—Sí?... Home, ho sento per les belles arts.

ment al gran apostol y pera provar que sabem honorar les altes figures nostres.

Aquella rodona vuida que hi ha al mitg de l'encreuament del Passeig de Gracia y la Granvia Diagonal ens demana cada dia el comensament de l'obra. Omplim la rodona ben aviat. Asemhi les pedres del monument. Posemhi l'estatua del Mestre. La gloria d'en Pi es tan esplendent y es tan imperatiu el nostre dever de proclamarla, que si altres pedres no hi hagués pera bastir el monument d'en Pi y Margall, no hauriem de tenir escrupul de desfer alguns dels monuments que tenim y ab les pedres d'aquets alzar el de l'autor de *Las Nacionalidades*.

WIFRED

Una ferida an en Weyler

Hi han homes que han vingut al món pera amargarnos la vida.

L'altre vespre, en el dinar ab que va ser obsequiat el senyor Gache, simpatic consul de l'Argentina, a l'arribar an aquell moment dels brindis, en que tot es joia y bones paraules, y que farem això, y que farem allò, y enviem el ram, y posem el telegrama, s'aixeca el senyor Malagrida (que era el que duia l'amargor) y, poc més o menys, brinda aixís:

«Senyors:—ve a dir—jo no sé parlar, però sé... obrar. Allà al Marroc hi tenim els fills que estant lluitant per la nostra Patria, y ens tenim de recordar d'ells. Jo me'n recordo... pràcticament. Jo obro una subscripció entre'ls reunits en aquest apat d'«Unió de Rasses Llatines», m'hi apunto mil duros, y passo la llista.»

La llista va passar al general Weyler, que's va tornar groc, que's va tornar blau, que se li va descolorir fins la roba.

Com que a l'home li han costat molt de guanyar, va fer un esforç y hi va apuntar dos duros.

Però, això sí, va quedar tan trist, tan malmès y tan atropellat, que se'l varen haver d'endur en camilla.

Aquestes ferides, an en Weyler li fan més mal que les altres.

Nota: Els altres van haver d'anarse'n a peu, perquè no hi havia prous camilles.

Què fan aquets senyors de la Creu Roja?

Un altre ferit

Aquest es don Pera Grau Maristany.

El nou comte està indignadíssim perquè el senyor baró d'Esponellà, junt ab en Carles de Fortuny, s'han esborrat de la llista noble de la Noblesa Catalana, perquè el marquès de Marianao s'ha fet dels de la *Casa del Pueblo*.

—Què hi tinc que veure jo—diu en Pera Grau—ab aquestes histories polítiques? Que's retirin els Esponellà, que ja tenen la sang rancia, se comprèn. Ja van cansats, però jo, que la tinc de vinet, de vi de l'any! que soc comte cadell, com aquell qui diu, per què tinc de dar-me de baixa? Que no ha de tenir lluna de mel, el ser comte de nova cepa? Y que no'n soc, jo, de nova cepa? Que hi ha qui'm pugui donar llissons en això del vi y de les cepas? Jo no'm retiro, ni'm dono de baixa! No diu que'l qui paga es el conde? Doncs jo soc el verdader conde!

Y té raó el senyor Maristany. Qui tingui noblesa, que la gastí, y qui vulgui títuls, que'n compri, que per alguna cosa en deuen vendre!

El ser noble, a la nostra terra, no ofèn a ningú, ni als que'n són! No es com en aquells temps de Fransa, que'ls duien a la guillotina. Avui, l'únic perill que corren es que'ls hi portin als encants els títuls y els coberts de plata.

TÓRTOLA VALENCIA

Una dòna; es una dòna que balla! Ab aquestes paraules ho havem dit tot. ¿Sabeu lo que significa una dòna que balla? Es la gracia, la bellesa, donant la sensació de l'eternitat. Aixís ho deia en Maragall, que un dia va veure una dòna ballar, y li va fer tal impressió que li inspirà una de les seves més belles pàgines.

La *Tórtola Valencia* balla ab un sentit d'inspiració. No es com una nina que fa moviments mecanics. Es com una estatua que's mou, com una flor que viu. El seu cos té quelcom de serp. S'encongeix y s'estira. Y aixís els seus brassos, que són tornejats. Y sobre'ls seus peus, minsos y breus, colorejats de vermelló, gira y salta.

Quan salta sembla el boc sagrat.

¿Sabeu dels silvans embestint a les nimfes? ¡Quin crit d'esglai aterrador y selvatge no podria servir de comentari an els seus salts!

Mes després agafarà una actitud hieràtica. Veieula sortir. Porta un peplum que cobreix tot el seu cos. Y, ¡oh màgica potencia de la linia! El seu cos, coberta, devé més ple de nuditat. Els brassos, enlairats, agafen l'incens. Creix la figura. Les anelles de la serp s'estiren. Havem passat de l'erotisme a la religiositat.

Ara sí que'l veurem contret aqueix cos. Ara no serpenteja. S'angula. Tot forma com un pla. La cara de cairell. Els brassos—fent un mateix planal ab el cos—descriuen un angul recte que té el vertix en el cotze, y un altre angul recte ab vertix a la munyeca. Es

un relleu egipci. Es una Hathor del temple de Karnac.

De l'erotisme a la religiositat; de la religiositat a l'humanisme. La seva darrera dansa es la més violenta, la més esbojarrada. Ja no es tan pura. Sembla pervertida pels refinaments exòtics dels artistes anglesos.

***

Aquí teniu una lleugera impressió de les danses sagrades de la *Tórtola Valencia*, aquesta ballarina que promou un tan gran brigit y que tan poc agrada a les multituds.

El ball de la *Tórtola Valen-*

cia no té rima. Es rima tot. ¿Veieu com la poesia s'agermana ab el ball?

Fou Miss Ruth, nascuda en els misteris dels boscos de la India, la que ressucità les danses sagrades de la Kurdaka. Vingué l'Isidora Duncan, y va renovar les danses gregues, donant vida a l'*Emmelia*, d'aont devenen les píliques y bàquiques, font originaria del teatre. Fou Mlle. Cerutti la qui, ab documents, reconstituí les actituds mímiques dels egipcis, totes plenes de moviments hieràtics. Y Mlle. Mata Hari ha sigut l'importadora de les danses guerreres de la Persia.

La *Tórtola* nostra es egipcia. Encara que nascuda a Sevilla,—la gran ballarina helènica, la Thelethusa, fou gaditana—té el perfil, el continent de relleu faraonic.

***

Si la *Tórtola Valencia* ballés tenint per tot decorat, al fons de l'escena, una cortina de vellut negre, donaria una sensació més forta y punyenta del seu art meravellós. Si la música acompanyés millor el seu ritme, seria més complerta la veritat del seu art.

A la música hi falten els crotals.

***

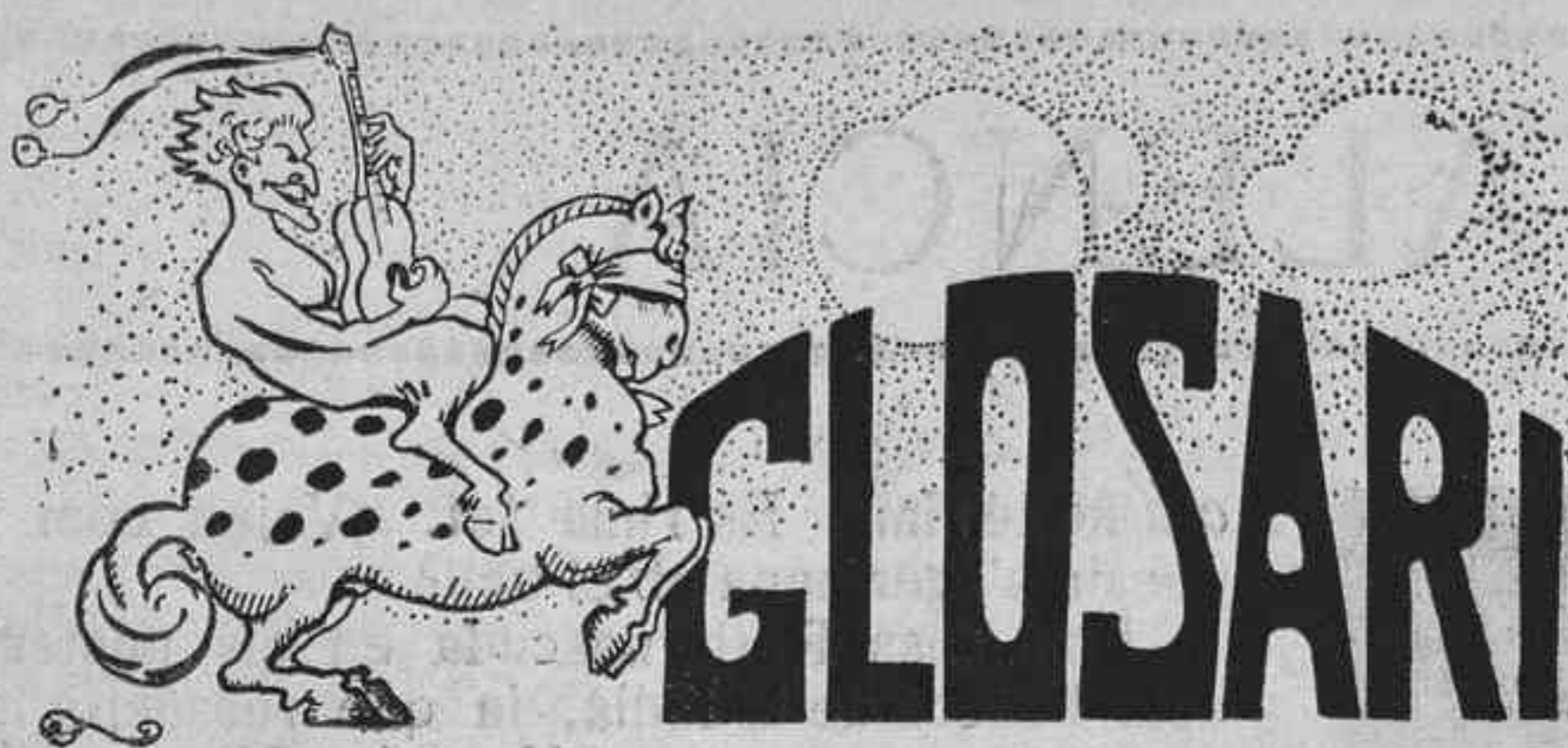
La *Tórtola* té la cara y el cos malignes. Policromats com el caparassó d'una momia. Els peus, fins als tornells, vermellons. Les ungles polides, brunyentes, fregades ab car-

mí. Anellats els dits dels peus. Els llavis, també pintats, encesos de foc. Les òrbites dels ulls, d'un blau fosc. Y uns ulls que llampegueigen màgics. Tenen com un pregon misteri d'iniciacions sàfiques.

***

De les quatre fotografies aquí presents, la primera, representa la *Tórtola Valencia* ballant una de ses famoses danses. Les tres restants són preses el passat estiu a la platja d'Ostende en el moment de banyarse la cèlebre dansarina y les donem sols a títol de curiositat.

LA FREDAT DE L'ORDRE

Una de les coses que donen més fred als pobres que tenen d'anar a l'Hospital es lo que'n direm fredat... de l'ordre!

Tractarem d'explicar lo que volem dir.

L'home que està malalt y no té medis pera poder ser cuidat a casa seva està fet... al desordre..., està fet... a lo pintoresc, en que'l pintoresc sia miserable; està fet a anar a la ventura, està fet a dormir sota un pont o a caminar camps a través; està fet a una llibertat que, fins essent pobre, es llibertat; està fet a golfes y recones, aont la claror entra per ont pot y aont cada teula es una gotera.

Aquest home, a l'anar a l'Hospital guanyarà d'estada, guanyarà de casa, tindrà caliu, tindrà millors metges que no hauria tingut en el seu recó, tindrà assistència que no tenia, fins germanes de la Caritat que'l cuidaran ab germanor; però li farà fredat d'anarhi per un motiu: perquè tem... l'ordre!

Hi ha un horror del qual no se'n donen compte els pobres que tenen d'anar a raure an algun edifici public, y aquest horror es la simetria. Els arquitectes que fan hospitals, o presons, o manicomis, curen de la ventilació, de l'isolament, de l'higiene, de tot lo que sia fàbrica de curar, als pobres que tenen d'anarhi, però hi ha una cosa en què no hi pensen: l'estat d'esperit dels reclosos.

Pregunteu a un pres què s'estima més: estar tancat en unes golfes, humides y tot, desmantelades, però que tinguin un finestró per aont se vegin uns quants arbres o un tros de cortina de cel, o be en aquestes cel·les blanques, netes de lleixiu y estucades, però totes del mateix patró, pariones fins a l'infinit, fetes de planta d'enginyer, amidades a talles y ab tira-linies, y'm sembla que voldrà tenir fred y humitat en lloc de simetria. Pregunteu a un pobre malalt si s'estima més que'l portin a un quint pis, però ab quatre testos y sol al quarto, y lluny de la Clínica, o que'l numerin en una sala, molt blanca y molt desinfectada, aont els llits siguin tots parions, tan llargs pera'ls petits com pera'ls grans, ab la mitja claror regulada, ab els aliments ordenats, ab les hores reglamentades de dormir, de patir y de morir-se, y el pobre malalt pensarà que no sols hi porten el cos, an aquets hospitals de fredor, sinó que ab el cos hi va el cor, y també n'hi ha que'n moren del cor!

Els arquitectes d'hospitals tindrien de ferse carrec que la por a l'ordre es ben comprensible. El respirar per metres cubics pot ser molt sà, però es molt trist: l'arreglar tots els malalts de la mateixa malaltia, classificats com papellones, podrà ser practic, però es molt dolorós; el tenir els llits més aprop d'allí ont tenen de ser operats podrà ser bo pera'ls operadors, però es feresteg pera'ls operats; y l'igualtat dels edificis, de les portes y de les finestres, podrà ser bona pera l'isolament, però d'isolament també se'n mor, y dels que moren d'aquestes coses ab les quals no hi pot res la cirurgia, perquè venen de la part de l'ànima, no'n diuen res les estadístiques.

Ja sabem que prou que costa de fer hospitals, sien com sien, y de curar del modo que's pugui als que no tenen més remei que anar a parar an aquells refugis, però també creiem que si els que se'n cuiden pensessin que allí hi van molts homes què, pera curarse un mal fisic, emmalalteixen d'aquets mals que no se'n diuen malalties, com es l'anyorar coses íntimes, podrien escur-sar les sales, y per medis irregulars, no fent que totes les finestres fossin del mateix patró, ni els llits bessons, ni les cadires pariones, podrien donar a cada malalt l'aspecte d'habitació seva y ab fisonomia propia, y l'haver d'anar a l'hospital seria dolorós, però no tan trist. Un aspecte de cert desordre no'ls recordaria tant l'Hospici.

Pera entendre lo que volem dir, els qui haveu anat un ric pel món, penseu ab alguna volta que hagueu hagut de fer llit en un Gran Hotel de l'extranger. Els llits són bons; el pis, alfombrat; llum electric y timbres electric; no hi falta res de lo que se'n diu confort; però el geure en un d'aquells quartos tan iguals y arreglats, que no's coneixen més que pel número; el veure el color del paper, d'aquell color d'igualtat higiènica; aquella bombeta elèctrica, que va be a tots els quinqués, y aquella ampolla reglamentaria, pera tenir set a tants francs el quarto, us deixen tan isolat, tan numerat, tan classificat a dintre d'aquell engranatge, que voldrieu estar malalt en un hostel de carretera, aont no us cuidessin tan be y no tinguessiu llum elèctrica, però que hi entrés un raig de sol a dorar unes cadires velles, y un llit trencat y un sostre ab trenyines, però ab ànima de cosa viva!

Ja sabem que es molt demanar, y que les tendències modernes no estan per aqueixes cabories y tiren a l'uniformitat.

Avui ja no són sols els malalts els que viuen ab simetria. Els bons també hi volen viure. Aquets casals de quaranta pisos que alsen als Estats Units pera viurehi la gent en casilles, com cartes al Correu Central, o com morts en els carrers de ninxos; aquestes cases de l'Argentina, arreglades com auques, es l'ideal comunista que entusiasma als pobles nous. Els barris obrers, d'enginyers semblen ser el desideratum de les societats futures y si els que estan bons s'avenen a viurehi, més s'hi hauran d'avenir els malalts. L'igualtat no mira salut!

Y es tan trist, que no ho miri, que si per dissort tots els fills naxessin iguals, s'hauria acabat l'amor dels pares y l'amor de l'humanitat.

Com no podriem distingir una persona de l'altra, no sabriem qui hauria mort y no'n tindriem cap sentiment.

No més s'estima lo que té ànima, o sia diferenciació, y com que'ls hospitals no'n tenen, per això els que hi han d'anar hi senten lo que'n diem «fredat de l'ordre».

XARAU

LICEO.—El dimecres de la passada setmana va estrenarse Titayna, òpera en un acte y dos quadros, ab música d'en Morera y lletra d'en Guimerà.

El teatre estava molt poc animat, perquè nostres classes adinerades van estimarse més assistir al Palau de la música, ont donaven un concert en honor a l'Infanta, que no rendir tribut a dos catalans ilustres com en Guimerà y en Morera.

ESCOLA NATURALISTA

El pintor:—Fixi's que fi y que delicat aquet tros de cap aquí...
El comprador:—Ja ho crec, burrangol... De primeral... Una obra meravellosa!

EL GORDITO DE «LA BUENA SOMBRA»

La grossa que ha tret fa poc se la gasta ara armant juergas. ¡Com que pel Nadal que ve espera tornar-la a treure!

No expliquem l'argument de l'obra per creure a nostres llegidors enterats d'ella; sols direm que es, a nostre entendre, assumpte molt musicable.

La música té forsa sabor català; en els primers compassos ja's descobreix la mà del nostre Morera glosant temes catalans, encara que algunes escenes—per exemple, la cansó de la gitana, del primer quadro, d'un marcat caient andalús, que fins es corejada ab *olés!*—s'aparten del ritme que guarda el resto de l'obra, pot dirse que es òpera genuinament catalana.

L'intermedi y el duo del segon quadro són, sens dubte, les dues pàgines més hermoses de *Titayna*, y foren justament aplaudides.

L'interpretació, a carrec de la Berlendi, en Krismer y en Perini, molt be.

A l'acabarse el primer quadro y el segon va ferse una grossa ovació als autors y intèrprets de l'obra.

—Les òperes italianes quan són ben interpretades tenen el poder d'entusiasmar al public, si nó elles en sí, els cantants que les interpreten. Això es lo que ha ocorregut darrerament ab *Rigoletto*, quin conjunt fan meravellosament la Hidalgo, l'Stracciari, y en Krismer. L'Stracciari, ab aquell domini del cant, ductilitat

de veu y facilitat d'emissió que té, va fer verdaderes filigranes, prodigantse ovacions que fa temps no s'havien sentit en el Liceu. En veritat se pot dir que ha sigut l'hèroe de la temporada. La Hidalgo fa el seu difícil paper com no hem vist gaires vegades a Barcelona. ¡Llàstima que aquesta estimable paisana, que té quantitat y qualitat de veu com potser cap altra, desafini en els aguts [d'una manera terrible! En Krismer, ab alguna trampa, però sortintse brillantment del seu paper.

Pera aviat està anunciada l'estrena de *Mignon* y la despedida de l'Stracciari.

PRINCIPAL.—Cap novetat durant la passada setmana. Per avui està anunciada l'estrena d'*El pa d'altri*, drama en dos actes d'en Joan Turgueneff, traduït al català per en Narcís Oller, y pera dilluns l'antiga y romàntica obra de l'Octavi Feuillet *La novela de la vida*, en castellà.

ROMEA.—Fins ara deia tothom d'en Calvo que declamava admirablement, però no li coneixiem altre aspecte del seu talent. Ara, ab l'interpretació que ha donat al Pedro Crespo d'*El alcalde de Zalamea*, ens ha sorprès agradablement. El caracter

brusc, ferm y altiu del batlle espanyol va esser encarnat per en Calvo perfectament.

El secundà molt be la primera actriu Rafaela Abadía, que té desde'l primer dia el cor robat a tot el public, per gentil y per esser, tant en el dir com en l'encarnació dels personatges, d'una justesa incomparable.

Avui divendres anuncia en Ricard Calvo una obra, que sincerament hem de dir que creiem superior a les seves forses: *Hamlet*. ¡Tant de bo que'ns equivoquem!

NOVEDADES.—Dos dies abans de comensar les funcions de la Regnier, va debutar en aquet teatre la *Tórtola Valencia*, dansatriu de qui parlem extensament en aquet número y que recomanem als esperits selectes que vagin a admirar, puig no es cosa vulgar ni que's presenti cada dia.

—Tal com va prometre'ns, la Marthe Regnier ha tornat a visitarnos, essent una altra volta justament admirada y aplaudida la seva picardia y la seva gracia per un selecte public barceloní. Les tres úniques funcions que ha donat han sigut tres plens. Pera ella vagin tots els elogis, perquè'l resto de la companyia, ab dir que està a l'altura de lo que acostumen a portarnos les estrelles de l'art que'ns visiten, està dit tot; y la presentació escènica també molt descuidada.

TÍVOLI.—Ha debutat en aquet teatre una companyia de sarsuela y opereta de la que'n formen part la gentil y simpàtica Pura Montoro y la notable Arrieta. Han comensat ab *La suerte de Isabelita*, *La niña de las muñecas* y *Lirio entre espinas*. Veurem com acabaran.

ELDORADO.—Si *Puebla de las mujeres* fos la primera obra dels germans Quintero mereixeria un exitas per la facilitat ab que està dialogada, la quasi veritat de tots els personatges que hi figuren y la trassa ab que està portada l'acció.

El primer acte es superior al segon, perquè en el primer els Quintero no portaven pressa y en el segon anaren a pas de carga pera estalviar un tercer acte.

L'obra s'escolta ab forsa gust y no es un exit com se mereix, perquè s'assembla tant al teatre, ja prou conegut, dels afortunats germans, que no sembla estrena, encara que's vegi per primera vegada. Dient que l'obra està al nivell del conjunt del teatre dels Quintero, fem d'ella un justicier elogi.

SALA IMPERIO.—En aquesta concorreguda sala hi actua fa pocs dies una companyia de *variétés* y cinematògrafo que es de lo milloret que dintre'l gènere's veu. Les germanes Vigne obtenen ab sos couplets, danses, garrotins, etc., tant exit com la Meller a l'«Arnau»; els barristes comics Chernons Franch són molt aplaudits y per si lo dit fos poc, el dia 5 del proxim Febrer hi debuta la cèlebre Resurrecció Quijano, y el dia 10, la més cèlebre encara Amalia Molina. Les anirem a veure.

PARALELO

Dimars van estrenar al «Nou» *El ilustre doctor*, sarsuela en un acte que no té ni lletra ni música dignes de menció; es una de tantes.

Continuen treient el suc a la pobre *Casta Susana*, que'm sembla que quedarà molt rebregada quan la deixin definitivament els actors del «Nou».

A l'«Espanol» contiua en Parreño fenthi melodrames terrorífics, y en Cañado, per contrast, hi anuncia pera molt aviat divertits balls de màscares.

A l'«Apolo», en Rojas fa la competencia an en Parreño, fent els drames més terrorífics que ell.

Al «Liric» fan sarsuela y cine.

Al «Soriano» han plegat y fan cine.

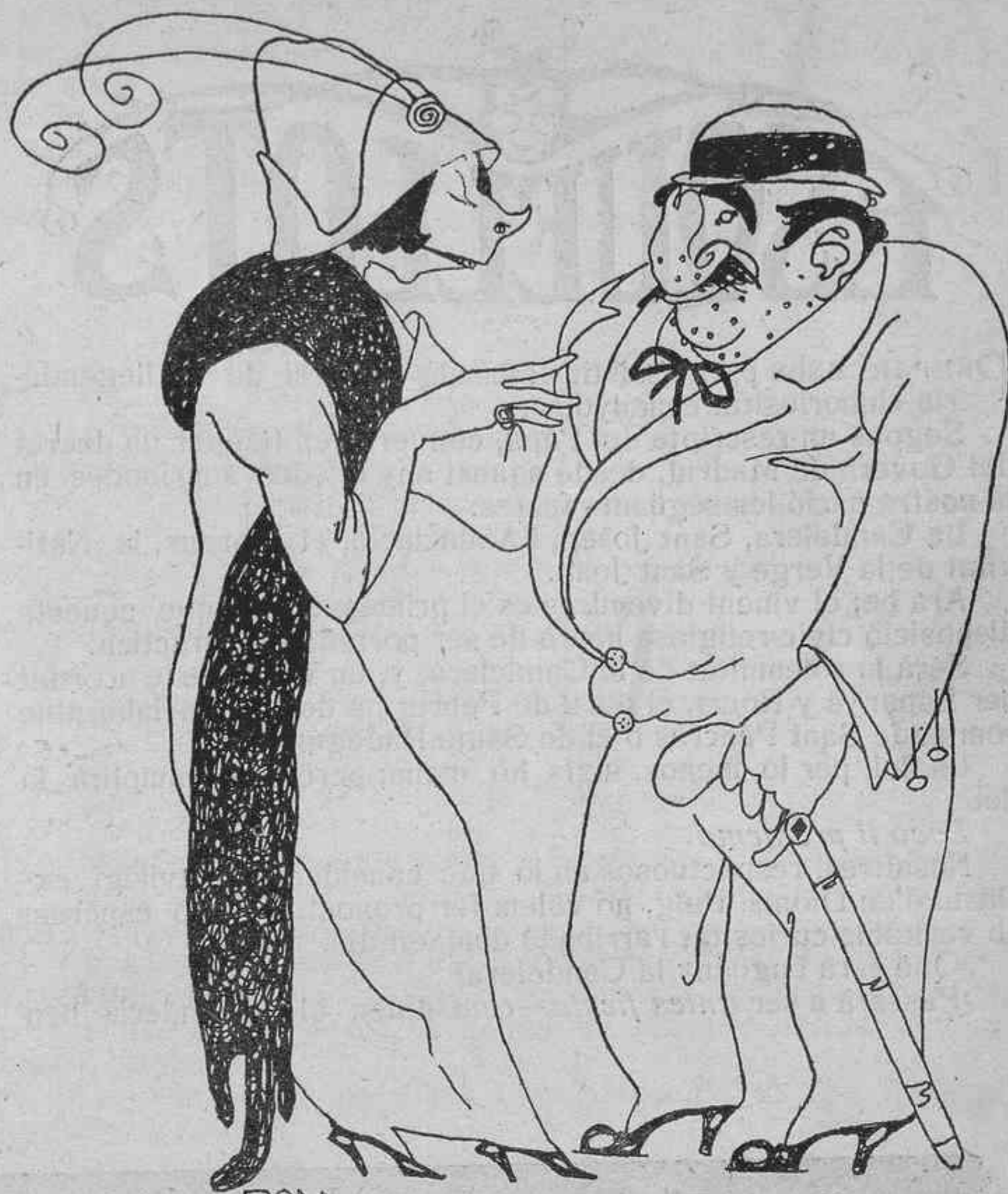
A l'«Arnau» contiua essent la reina la Meller, que canta nou repertori de couplets. Y als demás Music-halls de per allí hi resplandeixen una infinitat d'estrelles que no tapen ni les boires d'aquets ultims dies.

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

El divendres passat vam tenir el gust d'esser invitats a un concert donat per una deixebla del mestre Enric Granados, la senyoreta Maria Lluçia Vidal.

Aquesta prodigiosa criatura de 16 anys ja havia guanyat en Mars passat el primer premi del concurs que va organitzar en Granados y va presidir en Risler, y en veritat se'l mereix, puig toca ab una llimpiesa y sentiment que sembla mentida que siguin les mans d'una nena de la seva edat. Les dues obres de Listz que tocà, «Fantasia y fuga» en do menor y «Llegenda de Sant Francesc caminant davant les ones», la van acreditar de virtuosa del piano.

Felicitem an ella y al seu mestre.

BON.

CARNAVALESCA

—Jo vaig disfressat de còlera.
—Ja es capritxo...
—Oh! No es capritxo. Ho faig pera veure si'l Govern me dona alguna cosa del fondo de calamitats.

NOU INQUILINO

L'Urbano:—Veu?... Aquest es el Saló de cent.
En Sostres:—¡L'unic, eh?

ESQUELLOTS

PREPAREMOS pera assistir al ensaig general de la llegendaria «laboriositat espanyola».

Segons un rescripte del Papa, convertit en llei per un decret del Govern de Madrid, desde aquest any queden suprimides en la nostra nació les següents festes:

La Candelera, Sant Josep, l'Anunciació, el Corpus, la Nativitat de la Verge y Sant Joan.

Ara be; el vinent divendres es el primer cas en que aquesta disposició civic-religiosa haurà de ser portada a la pràctica.

Serà la solemnitat de la Candelera, y, en virtut de lo acordat per Espanya y Roma, el dia 2 de Febrer ha de ser tan laborable com el de Sant Pancràs o el de Santa Radegunda.

La llei, per lo menys, aixís ho mana; però ¿se complirà la llei?

Ecco il problema.

Nosaltres, respectuosos ab lo que considerem privilegi exclusiu d'en Dionisi Puig, no volem fer pronostics, però esperem ab veritable curiositat l'arribada d'aquell dia.

¿Què serà enguany la Candelera?

¿Passarà a ser *antes festa*—com diuen els calendaris ben

informats—o continuarà sent festa real y efectiva, lo mateix que'ls anys anteriors?

La solució, dintre de vuit dies.

□

EL «Sindicat d'Autors» ha llessat ja als quatre vents els noms dels actors y de les actrius que formen la companyia dramàtica que inaugurarà ses tasques en «Eldorado» el dia 24 de Febrer. Com veuran, hi consta lo milloret de cada casa.

Actors: Jaume Borràs y Josep Bergés.—Nolla, Blanca, Bardem, Capdevila, Puiggari, Viñas, Galceràn, Guixer, Daroqui, Tor y Sirvent.

Actrius: Maria Morera y Emilia Baró.—Fremont, Verdier, Santolaria, Salvatella, Pla, Mestres, Castejón y Persiva.

Durant la pròxima temporada no's posaran sinó obres noves (estrenes) de Guimerà, Rusiñol, Iglesias, Puig y Ferrer, Apelles Mestres, Maragall, Ruyra, etc.

Ara sols falta que les obres estiguin a l'altura de les intencions...

Y ja pot dí el *Sindicat*
que'l plet se l'ha ben guanyat,
y que té el pa assegurat
per bastants dies.

□

N'hi ha per quedarse de pedra.

Diu *El Diluvio*:

«La Comisión de compras de ganado para el Ejército ha adquirido, durante el año anterior, 107 cabezas en Cataluña que han importado 129'125 pesetas.»

GIRONES AL CEL

—Què tal?... Com està allò de Barcelona?

—Malament, noi!... Mira si estarà mal, que ni jo m'hi podia fer la videta...

EL JÓVEN MIR

—¡Quin Carnaval se'm prepara
ab dos mesos de llicència
y sent amo de la vara
de la primera tinència!

Veü, algú ens preguntava l'altre dia còm no hi dedicavem un parrafet.

Es impossible.

Les obres del gran «Xenius» no's poden pendre a broma.

Per la senzilla raó de que se la porten elles. Ne venen tan carregades, de broma, que, per gracia que tingués, el critic que se les hagués ab elles sempre faria curt.

□

PER haverse'n anat de Barcelona sense permís especial, fou suspès, pel digníssim senyó Arcalde, un metge municipal. Creiem sincerament—y que'ns perdonin l'Arcalde y la Facultat— que an els metges hauria de tractarse'ls ab un criteri oposat. Si se n'anaven tots, y no tornessin, es opinió general que hi hauria més quartos a la Caixa y menos malalts.

□

EN unes obres que estan fentse a Sarrià, a l'estació del ferrocarril, el divendres, víctima d'un accident desgraciat, va morir un pobre treballador.

Y al cap de sis hores d'haver ocorregut el fet, encara el cadavre del infelís manobra, tapat per una mà compassiva ab un tros de drap, jeia a terra, al andén de l'estació, en mitg d'un bassal de sang.

¿Aont són aquets que diuen que Barcelona té una finestra que mira a Europa?

Dèu ser, si acas, la finestra de la part del davant.

Perquè, la de la part del darrera, ja ho veuen, segueix mirant al Africa.

□

UNA nota sentimental.

En poc temps han atentat contra la seva vida, ab més o menos exit, una pila de dónes joves, casades de fresc la major part, y una d'elles núvia de quinze dies.

Sense voler ficarse en vides privades ni esbrinar secrets d'arcoba, salta a la vista que, en aquestes dramàtiques determinacions, hi ha materia d'estudi pera'ls psicolegs y fisiolegs, y potser fins pels astrolegs.

A nosaltres siga'ns permesa no més una advertencia, en la seguretad de que'ns-e serà agraida:

Núvia la dóna, o de temps casada,
igual que la viuda y la soltera,
no's trobarà mai desesperada
si a casa té «VENUS HECHICERA».

(Llibre que val, a cà'n López: 5 pessetes.)

□

UNA nova que satisfarà, segurament a nostres llegidors: En Prudenci Bertrana, el valent escriptor gironí, un dels pocs prosistes catalans intencionats y sucosos, desde'l proxím número, col·laborarà assiduament en L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

□

EN l'últim sorteig de la loteria de Madrid, la primera, que era de 150.000 pessetes, ha anat a parar a Ceuta.

¡Hum!...

¿Volén dir que això no es un ardit d'en Canalejas pera atraure's als rifenys?

Menos mal, per xò, si s'han pres les degudes precaucions, fent de manera que la sort hagi anat a tocar a un moro d'aquexos que *estar amigos*.

Perquè si l'ha treta, per exemple, el Mizzian, a qui Alàh confongui, ¡bona l'hem fetal!...

□

LA Vanguardia també diluvieja.

Explicant l'argument de l'òpera *Titayna*, deia molt sèria l'altre dia:

«...Se oye á lo lejos la voz de la gitana Titayna, anunciando

Es dir, una mica més d'una pesseta per cap. Vetaquí que si això no es una *metedura* del confrare, resulta que avui quasi tan abandonats van els matxos com els diaristes bunyols.

□

AQUETS concejals lerrouxistes sempre tan tremendos. El dimars, dia del sant del rei, estaven empenyats en que l'Ajuntament celebrés sessió.

Y el seu empenyo era tan gran y tan sincer, que a l'hora en que la sessió havia de comensarse, a Cà la Ciutat, de la colla del *caudillo* no hi havia més que cinc o sis regidors.

Això sí; més tard, quan ja oficialment s'havia acordat que, per falta de número, la sessió no podia celebrarse, varen acudirhi uns quants, capitanejats per en Serraclara, y allí vinga indignarse, y vinga protestar y vinga fer el revolucionari... de boquilla.

¡Pobre gent!... Tan a la mà que ho tenien, si aquest era el seu gust, el que, efectivament, a pesar de ser el sant del monarca, hi hagués hagut sessió!...

Ab que tots ells, a l'hora reglamentaria, haguessin acudit a la Casa Gran, n'hi havia prou.

Però, els angels de candor, no varen atinarhi.

Serà un'altra vegada, eh, apreciables comediantes?

□

UN conegut modisto parisenc va anar, fa pocs dies, a cal barber y's va fer rapar la barba.

L'endemà tota la premsa de París donava la noticia, com si's tractés d'un gran aconeteixement.

Aquí això no'ns extranyaria, perquè'n passen de més extraordinaries.

Aquí's dona el cas de gent que té desprendiments de deù rals, a cambi de que'ls diguin *noucentistes*.

Y si no, que parlin els suscriptors de *La Benplantada*.

**

Y ara que surt a qüento l'obra nova del glosador de *La*

las tumbagas (nombre que tiene la sortija en el *argó* gitano) que vende.»

¿Precisament en el *argó* gitano?

Y en català també, senyora nostra; y fins en castellà se'n diu *tumbagas* de certs anells.

Ja's coneix que no ha llegit mai allò que diu en Pitarra en *Els arbres del mas*:

«Tumbaga d'or y arrecades
li donà al fi el cavaller...»

Si el diari del carrer de Pelayo va seguint aixís, ens veurem obligats a canviarli el títol.

En lloc de *La Vanguardia*, li posarem *La Reta... idem*.

□

VALENCIA, la lleal Valencia:
¿En lloc d'enviar aquí pobres,
no podries enviarnos
algun sarrí de taronges
d'aquelles tan reboniques,
tan reboniques y dolces,
d'aquelles que sols produeixen
tes hesperidianes hortes?

□

A Sant Andreu, ab motiu de la festa major de la barriada y en nom del Ajuntament, varen repartirse, setmanes enrera, 245 bonos, representant cada un una flassada.

Y ¡fenomen extraordinari!, ara resulta que, a pesar del temps transcorregut desde aquella fetxa, alguns dels favorecuts no han anat encara a recullir la flassada que'ls correspon.

¡Què hi farem!

MURMURACIONS

—Ja es extrany que aquesta xicota s'hagi posat a treballar.
—Per forsa!... ¿No veus que no tenia feina?

Hi ha un ditxo que diu:

«Deu dona faves a qui no té caixals.»

N'hi hauria d'haver també un altre que digués:

«L'Ajuntament de Barcelona dona flassades a qui no té fred.»

□

EN les galeries de cà'n Dalmau (Portaferrissa, 18), en Torres-García hi ha obert una exposició de pintures y dibuixos.

L'art d'en Torres-García, purament decoratiu, sorprèn sovint per la majestat y l'amplitud de la composició, no sempre original, però sempre inspirada en bellesa viva. Llàstima que l'artista se'ns mostri *conscientment* un menyspreuador de la tècnica!... Diem això perquè en moltes de les teles exposades, a pesar de la nostra bona voluntat, no hi hem sabut veure sinó un *prurito* de desencaixar y d'esllanguir, una obsessió contra aqueixos factors tant admirables que's diuen dibuix, llum y color.

Y que l'estol de noucentistes ens perdoni la «blasfèmia».

□

A l'Aixample, allà ont coronen els arbres, les cases semblen talment un mercat d'esclaves posades, nues, de rengle. N'hi ha de blanques y de grogues, de rosades, de morenes, y n'hi ha que han sofert tal cambi que ni els amos les coneixen. En general, si be's mira, semblen totes més vermelles y es perquè, ruborissades, fòra el vel de troncs, ensenyen a plena llum ¡pobres cases! les respectives nuses, y, algunes, fins les *vergonyes* que hi van posà els arquitectes.

□

LES societats recreatives de Barcelona intenten posarse d'acord ab l'Ajuntament pera poder, enguany, celebrar ab certa pompa les festes del Carnestoltes.

Desde ara ja'ls podem assegurar als *recreatius* que a Cà la Ciutat se'ls donaran tota mena de facilitats y *apoyos*.

Tractantse de xerinola rai, no temin les societats de recreu.

¿Què es, ben mirat, el nostre flamant Municipi, sinó una societat recreativa més?

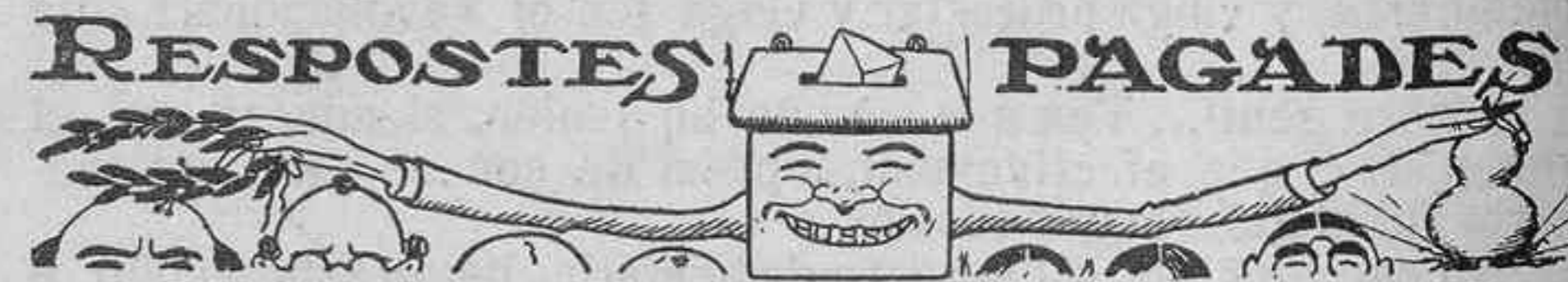
□

NOTES DE CASA

De l'impremta y litografia de Josep Ortega hem rebut un bonic calendari anunciador de la casa.

De la Fàbrica de licors d'Emili J. Escat, un calendari setmanal, molt vistós.

Grans mercès y felis any nou a tots.

Pep Cistellé: No, senyor; no poden anar.—E. V.: S'agraeix el bon intent, però'm temo que no hi tindrà cabuda.—Joan Rocabert: Rebut els trenca-caps, y tantes mercès.—P. F.: Efectivament, pera aquell número extraordinari va arribar tard; però, com que'ls versos estan bastant be, molt serà que no s'aprofitin un altre dia.—Narcís Viadé: La conversa no té aires de gran originalitat, però... vaja!—M. Planas fill: Mirarem de triarne alguna per casa.—Vicens Busqueta: Això tan trist es lo menos apropiat pera un periodic obligat a fer bromà.—Josep Monclús: Lo que envia entra en cartera. Havem pres bona nota del seu domicili, pera una altra vegada.—A. B. (a) Lo Rector de Vallfogona: Entren en tanda.—Carles Martí: Reament, els versets són tan tendres com els anys. Però no són publicables, encara. Ah, y, si'm vol creure, dediqui's a l'humorisme, que està menos explotat.—Agustí Esclasans Folch: Ho guardem pera millor ocasió.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Impremta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8

BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

COLECCIÓN DIAMANTE

Tomo 113. Acaba de publicarse

La perfecta casada

por Fray Luis de León — Precio: 2 reales

VAN PUBLICADOS DE LA COLECCIÓN DIAMANTE

1. R. de Campoamor. Doloras, 1.ª serie.	32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).	60. J. Zahonero. Cuentecillos al aire	89. E. de Amicis. Aire y Luz.
2. — Doloras, 2.ª serie.	33. } A. Flores. Doce españoles de	61. L. Taboada. Colección de tipos.	90. L. García de Giner. Valentina.
3. — Humoradas y cantares.	34. } brocha gorda.	62. Beaumarchais. El Barbero de Sevilla.	91. E. de Amicis. Manchas de color.
4. — Pequeños poemas, 1.ª serie	35. José Estremera. Fábulas.	63. Angel R. Chaves. Cuentos de varias épocas.	92. Voltaire. Zadig y Micromegas.
5. — Pequeños poemas, 2.ª serie	36. E. Pardo Bazán. Novelas cortas.	64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	93. M. Ugarte. Mujeres de París.
6. — Pequeños poemas, 3.ª serie	37. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	65. Francisco Pí y Arsuaga. El Cid Campeador.	94. } Obras menores de Cervantes.
7. — Colón, poema.	38. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	66. Vital Aza. Pamplinas.	95. } J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo.	39. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	67. A. Peña y Goñi. Río revuelto.	96. Voltaire. Cándido.
9. — Drama Universal, poema, segundo tomo.	40. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	68. E. Gómez Carrillo. Tristes idilios.	97. Goethe. Las amarguras del joven Werther.
10. — El Licenciado Torralba.	41. } Jacinto Laballa. Novelas intima-	69. Nicolás Estévez. Calandracas.	98. J. Benavente. Teatro rápido.
11. — Poesías y Fábulas, 1.ª serie	42. } mas.	70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.	99. Novelas picarescas. Lazarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
12. — Poesías y Fábulas, 2.ª serie	43. Fr.ª Sarasate de Mena. Cuentos vascongados.	71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	100. J. León Pagano. La balada de los sueños.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.	44. F. Pí y Margall. Diálogos y artículos.	72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	101. A. Guerra. Polvo del camino.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	45. Charles de Bernard. La caza de los amantes.	73. F. Barado. En la brecha.	102. Camilo Castello Branco. Maria Moisés.
15. F. Urrecha. Siguiendo al muerto	46. Eugenio Sue. La Condesa de Lagarde.	74. Luis Taboada. Notas alegres.	103. Graella Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
16. A. Pérez Nleva. Los humildes.	47. R. Altamira. Novelitas y cuentos	75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.	104. Antología taurina.
17. S. Rueda. El gusano de luz.	48. J. López Valdemoro (El Conde de las Navas). La niña Araceli.	76. A. Zozaya. De carne y hueso.	105. Manuel Carretero. La espuma de Venus.
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	49. R. Soriano. Por esos mundos...	77. X. de Montepin. Muerto de amor	106. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.	50. L. Taboada. Perfiles cómicos.	78. Conde León Tolstol. Venid á mí...	107. Eça de Queiroz. La nodriza.
20. Miguel Melgosa. Un viaje á los infiernos.	51. B. Pérez Galdós. La casa de Shakespeare.	79. A. Calderón. A punta de pluma.	108. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	52. J. Ortega Munilla. Fifiña.	80. Enrique Murger. Elena.	109. M. Sarmento. Así.
22. J. M. Matheu. ¡Rataplán!	53. F. Salazar. Algo de todo.	81. Luis Taboada. Siga la broma.	110. Felipe Trigo. A todo honor.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	54. Mariano de Cavla. Cuentos en guerrilla.	82. L. G. de Giner. La Samaritana.	111. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.	55. Felipe Pérez y González. Peccata minuta.	83. Cyrano de Bergerac. Viaje á la luna.	112. Fray Luis de León. La perfecta casada.
25. L. Rufz Contreras. Palabras y plumas.	56. Francisco Aloántara. Córdoba.	84. E. Antonio Flores. ¡Huérfanal	
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.	57. Joaquín Dicenta. Cosas mías.	85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.	
27. J. López Silva. Migajas.	58. López Silva. De rompe y rasga.	86. A. Pestana (Cañel). Cuentos.	
28. F. Pí y Margall. Trabajos sueltos	59. Antonio Zozaya. Instantáneas.	87. Angel Guerra. Al sol.	
29. E. Pardo Bazán. Arco iris, cuentos.		88. T. Dostolewsky. Alma infantil.	
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.			
31. M. Matoses (Orzuolo). ¡Aleluyas finas!			

PRECIO DE CADA TOMO: 2 REALES

En prensa : Tomo 114 **JORGE MANRIQUE POESÍAS**

FRANCISCO PÍ Y MARGALL

Cartas íntimas

OBRA PÓSTUMA

Un tomo en 8.º . . . . . Ptas. 3

Las Nacionalidades

NUEVA EDICIÓN

Un tomo en 8.º . . . . . Ptas. 4

CARLES DE BROSSES

L'Italia clerical y aristocrática al siglo XVIII, vista per un personatge francès

Traducció de J. MIRÓ FOLGUERA — Preu: 1 pesseta

ALGO

COLECCIÓN DE POESÍAS DE

JOAQUÍN M.ª BARTRINA

NUEVA EDICIÓN, RICAMENTE DECORADA

Ptas. 4

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliuranses del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, además, un ral pera certificar. Als correpondsals se'ls otorguen rebaxes.

B°N.

«A LO QUE ESTAMOS, TUERTA»

—Desde que això va comensar, ab el contrabando de cartutxos ja m'he fet setanta dos mil duros ¡Y que vagin dient mal de la guerra!